

L'Évangile selon Saint-Mathieu

en dialecte de Baigorry

par Tribornegaray

(Papiers Bonaparte)

(vers 1869)

San Mathioin arabera.

1 Capitulu.

- 1 Yesu Chrichto Dabiten Samiain,
abrahamen semrain ethorkiain libuicia.
- 2 Abrahamek ukhan ziin semeat
Isaak. Isaakek ukhan ciin yacob.
Yakobek ukhan ziin yudas et
haren aneak.
- 3 Yudak ukhan ziin Faraz eta Zara
Thamaruani c. Farazek ukhan ziin
Erzon. Erzonek Aram.
- 4 Aramek ukhan ziin Aminadab.
Aminadabec Naazon. Naazonek
Salmon
- 5 Salmonek ukhan ziin Booz
Rahabeanik. Boozek Obed Rutheanik.
Obedetek yese eta yessek Dabid erregia
- 6 Dabitek erregiak ukhan ziin
Salomon Urain mazte izan zenanik
- 7 Salomonek ukhan ziin Roboam.
Roboamek Abias. Abiasek Oza.
- 8 Ozak ukhan ziin Yosafat. Yosafatek
Yoram eta Yoramek Oztas.
- 9 ~~Y~~ Oziasok ukhan ziin Yotham.
Yothamek Akaz. Akazek Ezekiaz
- 10 Ezekiazek ukhan ziin Manazex.
Manazexek Amon. Amonok Yossias

- 11 Yosiasek ukhan zitiin Y^hkonias eta
haren aneak Yudiak Babilonāt
~~pasatu zin~~ gathibo ereman zintzen
Dembora tsian
- 12 Eta Babilonāt ~~pasatu gero~~ eremanak
izanaz geroz Y^hkonias^{ek} ukhan zin
Zalathiel. ~~Et~~ Fala thiek Zorobabel
- 13 Zorobabelek ukhan zin Abind.
Abintek Eliaxim. Eliaximek Azor
- 14 Azorek ukhan zin Sadek.
Sadok^{ek} Akim. Akimek Eliud
- 15 Eliudek ukhan zin Eleazar
Eleazar^{ek} Mathan. Mathan^{ek} Yakob
- 16 Yakob^{ek} ukhan zin Yosef
Mariam senhara eta Mariānik sortu
da Jesus Crichto deitzen dem.
- 17 Badira beraz Abrahamik
Dabiteāno hamalan yene azione, eta
Dabitek Babiloneāteko pasayatik
~~et~~ crichtorāno hamalan yene azione.
- 18 Crichtoin sozia beraz huna nola
izan zen. ~~nola~~ haren ama Maria
ezkondia baitzen cetaik Yosefekin
i corra gertatu cen, elgarre ~~ganatu~~ bano
lehen, ~~et~~ piitu saindiain bertutez
- 19 Yosef haren senhara yustia baitzen
eta ez baitzin desohoratu nahi ~~et~~,
nahi ukhan zin chilik woudu
bere ānik
- 20 Goota hortan zaulaik, huna
Yaunain ainguria nun ~~aceti~~ zitzaion
~~aceti~~ zaki

amentetan eta erraiten zabalaitik,
 Joset, Dabiten semea, ez zitela lota,
 hauria zure amaxtia harziaz zuzenat:
 ezen haren baitan sothia dema
 Espiita saindianik da.

21 Exdikoa da bā semeatez ceina
 izena emain baitakozu Jesus; ezen
 haren berak salbatuko du bere
 populia bere bekhaturaitik

22 Hori guziaz einak izan dira
 amozeatik eta bethe ziten jaunak
 profetaz eran ziina, Ziolaik.

23 Huna nun birginatetik conceituko
 baita eta erdiko baita semeatez,
 ceina deithuco baita baitute
 Emmanuel eran nahi baita
 Yinkia gurekin.

24 Josetetik iatzarziakin ein ziin
 jaunain ainguriak manatu zakon
 bezala eta hartu ziin beekin bere
 maxtia

25 Eta ez etziin zantia erdi celo
 cenian bere lehen howraz; eta
 huni eman zakon izena Jesus
~~baitakopa~~

II Capitula

M^o got Jesus adozia dute y
 Egiptoat ihes eitia an Lawren
 hiltzia ta Egiptotik gileat yitia.

1 Sothn zenian bā Jesus Bethleem

4 2 yudeako hirian, Herodes erregiaq ermetan,
huna nun magoak heldu yin ziren iuzkico
aldetik yeusalemeat? galdeiten zuten:
nunda yudien erregue sortu berria?
Ecen Kusi duu haren izarra iuzkico
aldetan eta yin gira haren adozatzaera.

3 Herodes aitziarik Herodes erregia trublata cen
eta yeusaleme guzia harakin. ^{lotsatu} eta bilduik
4 1 Aphex nansi guziak eta populian ^{lotsatu} Eskribanak
galdein cen nun sortu beharra cen Orichto.

5 Eta hek erran zaketon: Bethleem
yudeako hirian een hola ichkiatia
izan da profetaz:

6 Eta hi, Bethleem, yudako lura,
ehiz ttipiema yudeako hiri haundiemen
artian: een hiraamik atheratook
Israelygo ene populia manatu behar dien
gidaria ^{goornatu}

7 ordian Herodesek chilik harraaxiik
magoak galdein zeen artha handiikin
aertu zitzen izarrain dembora

8 Eta Bethleemeat ~~toze toze~~ iozzen
zitiilaik erran zeen: Zaxte eta galdein
~~zaxte~~ zaxii atloSKI berri honeraz
hartaz eta hartzemaiten duziinian,
gastazaazu, nik ee yin eta adozdexatan

9 Errege aitu ondoan, yuan ziren:
eta huna nun iuzkico aldetan Kusi zuten
izarra, aitzinian yuaiten zitzen, haurra
zen lekian gaineat helduik, gelditu
artio.

10 Kustiarikin izarra bozkario haundi batez

Bethe ziren

- 11 Eta etchian sartziarikin hatz eman
Zuten haurra Maria bere amaitkin
eta ahispex yarririk adolan zuten.
Eta beren tresorak zaaliturik eskaini
zakrotan presentak, urhia, isentia
eta mirra.
- 12 Eta lotan mexu utarik # etxetan
itzul Herodosean, itzuli ziren beren
herriat berce ~~be~~ bideatex.
- 13 Toket yuan eta, hura nun yamain
anguia aertu zizaten yosefi amentetan
errotan zakolarik: yeiki zile, harezkizu
haurra eta haren ama eta ihes eizu
Egyptoat eta han Lande nik erran artio.
een gertatu ko da Herod. Herodese
checatuco diila haurra hilaazi naiz
- 14 Yosefec yeikitu hartu zitiin haurra
eta haren ama ganax eta yoan zen
Egyptoat
- 15 Eta han eon zen Herodosen
heriotzeano: amoreatik ^{eta} bethe zain
yamak erran ziina profetaz: Egyptolis
kavaziut ene semia
- 16 Ordian Herodese~~th~~ kusiik Magok
hartzaz ^{orijatu} yostatu ~~si~~ zizela (Magos tinfatia
izan zela) samwithu haundizki eta
hilaazi zitiin Bethleemen eta haren
inguru guzietan ziren haurre ~~guzi~~
bi urhetako eta gutiaoko guziak, Magotarik
yakin ziin demborain arabera.
- 17 Ordian bethe zen Yerecias profetaz

errana izan zena hitz hota^z.

18 Oihu bat aitia izan da Ramen,
garrasia eta marriaska haundi bat: Rachel
dao garrasiuz bere haurren gainean
eta nahi ^{ni arrez} ~~eta~~ ez ~~dit~~ nahi kontrolatua izan
ceen eta ez baitira gehiak.

19 Herodes hil eta, hura nun yauaim
aingeru^u aertu zitakon amentsetan
yosefi Egyptoan.

20 Eta erran ~~h~~akon: yeiki zite eta
harz kizu haurra eta haren ama eta
zaza Israelgo lurreat eun hilactica
haurari liciain kentzia checaten
zutenac. bicia khendu nahiz zailtzanak

21 Yeikita hartu zihin yosefec haurra
eta haren ama, eta yintzen ysaelgo
horacat

22 Bainen aituik arkhelausek
erreinatzen ziila yudean Herodes bere
aitain ondotik, ~~lozatu zen haat~~
~~yositiuz~~ ^{lekian} belduz zen haat yositeko;
eta amentsetan cerutik argituik aldaatu
zen galileako inguntat.

23 Eta yintzen coitefa Nazareth deitzen
zen hizi bateat: amozzabik eta bethia
izan zain profetoz errana izan zena.
Deithia izain da Nazaren darra.

III Capitulia.

yan domi Batichtain f aitzinetik aertzen.
Haren Batheioa eta predikiak. yesus hartuz
bathearia.

1 Eun hotan yintzen yanes Battichta

- 7
- prei hatzen ziila yudeako ~~deseretian~~ borthian.
- 2 Eta erraiten ziila. Eizii pententzia;
 ean hurbiltzea da conictaco erresuma.
- 3 Hlan da Isaiatz profetaz aiphatia
 izan deus erraiten ziilarik: borthian
 oihuz daonain botza; Aphain xazie
 yamain bidia, chuchenzkizii haren
 chenderak
 bidichkak
- 4 Yoanerek beraz bere yamztura
 zian camelu ilez eta laruzko
 gerricoit bere gerruntziain ingurian. eta
 haren yan haria zen larrautthia eta
 lara ezia.
- 5 Eta Ordian hareanatz xazin
 yefusaleme eta yudea guziq
- 6 Eta batheatik zizen hariaz
 aithozzen xuztelarik boren bekatiak
- 7 Kusik bi humitz pharisan eta
 saduzear heldu ~~at~~ zizela haren
 bathenrat erran zeen: lippera casta,
 nok eakutri dauzii mehadatzen
 zinzten colerai ihes eiten?
- 8 Eizkizii beraz urrikizco frutu
 behar bezalakokat.
- 9 Eta beira xizte zian batthan
 erraitelik: Abraham dau xita,
 mitk erraiten dauzit yincoa aski ahalten
 dela haroi hotaik beretik socaxteco
 unniak Abrahami
- 10 Yadarik ean aizkora emana

- 8
- da Zuhaitzen erroan
 10 ^{arbolan (Opulus usifera)} Beraz fruitu hunitz Karzen eztiin
 Zuhaitza moztia izain da eta suat ^{du} d'itxikia.
- 11 Nik batheatzen zintet huriari
 urrikitan saraazi nahiz; bainan ene ondotik
 yinen dena ni baino batheatzio da eta eniz
 digno huren zapaten Karzeco. harez
^{gaitz} batheatuko zintete Ispiritu Saindian et
 Inyan
- 12 Bere babia bere eskietan ^{du} eta garbituko
 du bere bikhikia; eta bilduko du bere bitia
 ganherreat, bainan lastoak erroco lu ein
 hilezco in bation
- 13 Ordian yin zen Yesus Galileatik
 Yordaneat yoneseanot, hartaz batheatia
 izaiteco.
- 14 Bainan Yoanesek gilatzen zian
 erraiten zilaik: niki behant zutaz
 batheatia izan eta zu heldu zireu
 eneanat?
- 15 Yesusek ihardetsi zakon: unozazu
~~saitoan~~ ofaicoan; eeen ^(et non utzenezazu) hola behar
 duu bethe zuzen den guzia. Ordian
 Yoanesek utzi zian (mchi zian bezala eitera).
- 16 Yesus batheatia izan eta atea zen
 buccetik berehala: eta horra nun zaaldu
 zitazkon zeriak eta kusi zian yincoain
 ispiitia yansten. usoteren idurian eta bethe
 bere gaineat yiten
- 17 Eta dembora berian autu izan zen
 botz bat zerutik: n. han da ene seme

A erraiten ziana

maitia ceintan hartu baititu ene arseinguziak.

IV Capitulia.

- 1 Ordeñan yesus eremana izan zen
Izpizitiaz bortura huan tentatia izateko
deueriaz
- 2 Eta barwe ein ordeñan berrooi eumex
eta berrooi gauex, ~~gora~~ goretu zen.
- 3 Eta tentatzailiak hurbilduik erran zakon
yinkoain semia balinbuzira errazu harri
hok oi bilhaka difen
- 4 Yesusek ihardetsi zakon, Ichkiatiauik:
gizona ez da bizi oiz choilki, baiman
yinkuain ahotik aheatzen den hitz guzietarik
- 5 Dewriak ordian hartuik ereman zin
hiri saindurat eta ezarri zin temploain.
- 6 { puntan [Hutthorian]
gainen }
Eta erran zakon : yinkoain semia
balinbuzira aurtuik zite beheiti. Ezen
ichkiatia da: bere ainguziere manatu du
esthikan hore zitzuten belduere eta
{ streuka zinitin harri zembaiten contra
behaztopa
- 7 Yesusek ihardetsi zakon : ichkiatia da
oono : Ertzu tentatuiko yinco zure Yanna.
- 8 Berrizee Dewriak hartuik eremao
zin mendi haundi haundi batetaat : eta
caktubi zakon munduko erresuma guziak
eta heen edertasuna.
- 9 Eta erran zakon : Floriik guziak
emain danzkizut, ahuzpe emanik
adotzen banuzu.
- 10 Ordian yesusek erran zakon :

baile hemendik Satan : ezen ichki atriak :
adoatuko ozu zure yinko yauna eta
lura bakharrik cherbitchatuko ozu

11 ~~Ordian Yesuak erran zake~~

Deuxiak utzi zion ; eta huna nun ainguririk
~~erita~~ hurbildu xikako eta cherbitchatu
zuten .

12 Yesuak aitirik Yoannes preso hartu zutela,
Galileaco aldeat youn zen

13 Eta Nazaretheko hiria utziik, yintzen
eotera Capharnaum ittas basterreco hira
batetaat, Zabuloneco eta Neptaliko mugetan .

14 Amoreatik eta beha izan zain Tsaraz
profetaz errana izan zena

15 Zabulongo lura eta Neptalico lura
ittasoco bidian Yordaneke beozaldian,
nationen Galilea,

16 Ilunetan Zaon populiak argi haundi
bat, khusi du, eta herioain itzaleko herrian
Zandener alchatu zee argia.

17 Zlandikhaat Yesu hari zen preikatzen
eta erraiten : eizii penitentzia : ezen hurbil
da cerietako erresuma .

18 Galileaco ittas basterrian zailaik
Yesuak xkuni zitiin li anea, Simon,
Piarres deitzen zulene eta Andrus haren
anea sare hedatzen aizizela ittasoan
(ezen arropitzariak ziren)

19 Eta erran zeen : (Sei nezazu
bilhakaazico zuztet gizon arraintzari
yarrak zizquidate

+ hec 20 Eta berehala sariak utziarik
yarratik zitzazkon .

21 Et aithinas yvan eta khnsi zitiin
berze bi anea, yacobe Zebedein semia,
eta yoannes haren anea untzi batian
beren aita Zebedeikin saren arranyatzen
ai xizela eta deitzi zitiin

22 Hec ee berchala sariak utziik eta
aita utziik yarraiki zitzazkon.

23 Et bazailan yesus galilea guxian
hangs sinagogetan eakusten ziila
eta ~~pre~~ preikatzan ziila (yincipain
erresumako Ebanjelioa eta sendatzen
zitiila eritasun eta gaitz guziak populiain
artian.

24 Et haren fama hedatu zen Syria
guxian eta ~~khari~~ khari zazkoten
eri zizenak oro, asco eritasunex eta
oinharrez hartiak zizenak i gachtoak
ziuztenak, lunatikook, perlesiatiak
perlesiaz yosk eta sendatu zitiin

25 Et yende multzo haundi bat
yarraiki zitzakon galileatik, Decapoleetik,
yusalemetik, yudeatik eta yordaneke
berzaldetik.

V Capitulia.

mendiko predictia Torxi wrostasunak
Giichtins perfezioneco eitico principalac

1 yesusek khnti zimian baa yende
multzo hori, izain zen mendi baten gaineat
eta yari zenian fruit hurbildu zitzazkon
bere dizipul~~u~~ak

2 Et hasiik mintzatzan eakusten zeen

A antolatzia niest pas comm chez nous
B a Bai gozuy etre ~~posede~~ se traduit par gachtoak ukaitia
et cela toujours

12
hitz hotan :

- 3 Wros izpituz beharrik : zeen da Zerietako erresuma heena baita
- 4 Wros eztiak : zeen eta lurreko yabe izain baitira
- 5 Wros niuz eiten dutenak : zeen eta kontrolakiaz izain baitira.
- 6 Wros yusticiaz gose eta earridirenak : zeen eta aseko baitira.
- 7 Wros wrikalimenditriak : zeen eta berek wrikalimendu ardiegiako baitate.
- 8 Wros libutz garbia utenak : zeen eta yincoo kiziko baitate
- 9 Wros yende bakhozkoak : zeen eta yincoain haurak deitthiak izain baitira.
- 10 Wros pairutzen dutenak yustiziaingatik : zeen eta heena baita Zerietako erresuma.
- 11 Wrosak zizte izain Zizte gizonen laidoztatuko eta gatzki eiliko ziwatetenian eta qeruroz zee nahi gatzki gachtukeria ziin contra errain dutenian eneatik :
- 12 Bozkaria eta aleera zizte ordian, zeen eta ziin saria haundia izain baita zerietan ; ezen hola hola gatzki eili tuzte ziin aitzinian izan diren profetak .
- 13 Ziik lurreko gatzia zizte : Gatzak galtzen badu bere gazidura, certaz gazitako da ? Ez da gehiao deus balio campoat awthiitzeo bezik eta yenden zangoz eti ostikatia izaitzeo becik
- 14 Ziik zizte munduko argia. Mendrain gainian finkatia den hizia ezdaiteke gorde.

- 15 Eta ez dute argi bat phixten gaitzen
gaitzenekin azpian emaitako bainan ba
ganderailian gainian amore amoreatik
eta argi dezan otchian diren guxiere
- 16 Solola argi dezala zien argiak gizonen
aitziniari khuz defaxten zien obra humak
eta lorifica dezaten zien aita zerietan dema.
- 17 Etzaziila nute ukhan yin nizala legiain
edo profeten ezertatzea; eniz yin heen
ezertatzea bainan heen bethetzea.
- 18 Ezen eiaz erraiten dauziit: Zeria
eta lura ez dira lehenao pasatu dira
ecen ez i bat edo pundu bat legian diren
guzi dienetaik utziko baita guziak
bethiak izan gabe.
- 19 Nok ee hantzikko baita manamendu
riminon horizirik bat choiki eta eakutsiko
gizoner, eta lura izain da azkena zerietako
erresuman: bainan beiratuko baitu eta eakutsiko heen beirakgen eta lura
izain da haundi zerietako erresuman.
- 20 Erraiten dauziit bada, Zien zuzentasunak
ex bada osoan^o esribanema eta pharisonema
baino etziizte sartuko zerietako erresuman.
- 21 Aituuzii errana izan zeela zaharrez.
Etxezu hilen eta nok ee hilen baita harek
meechituko du yuyamendia.
- 22 Bainan nik erraiten dauziit:
nok ee samutzen baitzaco bere aneai
yuyamendia meechi du: nok ee erraiten
baitako aneai Raka, Conbeiliaz gasti atzia
meechi du. Nok ee erraiten baitako: orgela,
ifernutko suyak meechi du.
- 23 Offreitzen balin banzu beraz zure

emaitza eta han oheritzen bazira zure aneak
badiela zeait zure kontra

24 Utzazu han aldarian aitzimian zure emaitza
eta zaza lehenik zure aneakin bakhetzera
eta gero yin eta ofreituko zu zure emaitza

25 Akomea zite zure aitzinekoekin mundu
hunkako bidian zireno harakin, belduorez eta
zure aitzinekoak libra zitzan yuyiai eta
yuyiak libra zitzan bere ~~cherbitch~~
cherbitchari; eta presundeirat erromana
izan ziten

26 Epiaz erraiten dauzute, etzira handik
atxeko arken ^{(ardite} paatu artio.

27 Aituzii errana izan ^{cornadou} ~~da~~ dela zaharret:
exduzu einen ~~at~~ adulterioik.

28 Baiman nik erraiten dauzite: notke
behaturko baitako maxteati hareanako
gutuziaikin, yadantik adulterioa em du
bihotzian.

29 Zure lei eskoinak behaturatzen bazitu
atxazazu eta auzthik zureanik urum:
ezen hobe da zure membrutatik bat
galdain ezin ez zure gorputz guzia
auzthikia izan dain iferrizat.

30 ~~30~~ ~~30~~ Eta zure eskoinako eskiak behaturatzen
bazitu, motchazu eta auzthik zureanik
urum: ezen hobe da zure membrutatik
bat galdain ezin ez zure gorputz guzia.
yoan dain iferrizat.

31 ~~31~~ Errana izan da oono: notke
utziko baita bere maxtia, adulteriazko
casian salbu, adulterioan ~~erromaxten du~~ :

eman dezakola uzten diilako ichkizioat.

- 32 Baiman nik erraiten dauzit: noke ee
 utriko baita bere mazhia, adulterioeko casian
 salbu, adulterioan eroraazten du: eta nor
 ee egontzen baita senharraz utzia den
 balekin, adulterioa eiten du.
- 33 Aituuzii onoro errana izan dela zaharrez,
 Ertuzu zinik haukiko; baiman bihurtukoazu
 yamaiz zinaz hitzeman duzune.
- 34 Eta nik erraiten dauzit zinik ez eiteko
 batez ez zeriaz zeen eta yinkorain tronua
 baita.
- 35 Ez lurraz zeen eta haren zango peko
 alkia baita; Ez eta ere yerusalem ez zeen eta
 erreque haundiam hiria baita.
- 36 Ertuzu zinik eimen zure buriaz zeen
 eta ez baiteraketen zure ileak churiaz
 edo betzaaz.
- 37 Baiman ~~zura~~ ^{ziin} hitza izan daila: ba
 hala da; edo ez, ezta hala; ezen ^{gaint} gainteko
 guzia gachtolik heldu da.
- 38 Aituuzii errana izan dela: Beia
 beiaintzat, horza horzaintzat.
- 39 Baiman nik erraiten dauzit, gaizkieilari
 contra ez eiteko; baiman noaiten yiten
 bazitu eskoinexo maffelan paa zakozu ~~be~~
 berziare;
- 40 Eta zurekin ansietan gizan nahi diina
 eta zure soinekooa khendu nahi diinai,
 utzakozu zure kapare.
- 41 Eta nehek einaazi nahi badazu
 mila urhats, zaza harekin eta beze.

bi miltan.

42 Galdeiten dauzunai ~~emozu~~ emakozu eta
~~zot~~ maileatu nubi dauzunai ez bezaladeat
ein.

43 Aitunxi errana izan dela; maitatuko zu
zure laun protchimoa eta hastiatuko zure
etraia.

44 Dainan nik erraiten dauzit: maitatzizii
ziin etsaia, hastiatzen zizuten ongi eizii
eta ziin persecutatzaileen eta calomniatzaileentzat
otzotz eizii

45 Amoreaxatik eta izan zizten ziin aita
zerietan denain haurak; harek bere iuzkia
yeikazten du hunen eta gachton gaineat; eta
euria einazten yustien eta injuston gaineat.

46 Ezen maite balinbatuzii zizk maite
ziuztenak, ze sari ukain duzii? Ez dukea
publikanokee hori eiten?

47 Eta agur eiten dadeezii ziin aneer
cheilki, ce eiten duzii berrek baino
gehiao? Paanokee ez dukea hola eiten?

48 Izan zizte beraz perfet ziin
aita zerukoa perfeto den bezala.

VI Capitulia.

Mendiko predikiain segida.

1 Beira zizte ziin obra hunen
eitiaz gizonen aitzinian hetaz ikusia
izaiteko; berzenaz ez duzii sariik
ukain ziin aita zerietan denaiaik.

2 Amoina eiten duzulaiik beraz,
ez trompetaiik yo zure aitzinian
hypocritek eiten duten bezala sinagogetan

- eta karriketan gizonen ohoratiak izaiteko.
Eiaz erraiten dauxiit beren saria ukandutela.
- 3 Bainan zuh amoina eiten duxulak,
zure esku ezkerak ez dezala yakin ze
eiten eskoinak
- 4 Amoreatik eta zure amoina izan bain
gordia eta zure aita, gordian /kusten diinak
saristatuko zitu.
- 5 Eta othoitz eiten duximian, etziiztela
izan hypocritak bezala zoinak maite
baitute othoitz eita chutik sinagojetan eta
karrika ichkinetan gizonen kusiak izaiteko,
eiaz erraiten dauxiit ukandute beren
saria.
- 6 Bainan zu othoitz eingo ~~ez~~ zuluak,
sar zite zit zure gainbaran eta alhea
hetsiik, othoitz zazu zure aita chifichila;
eta zure aita, gordian kusten diinak
saristatuko zitu.
- 7 Othoitzian zantelak etziiztela hanitz
mintza paanoak bezala: ~~ziteute~~¹¹⁶ hanitz
erranaan borchar aitiak izain ~~de~~ drela
- 8 Etziiztela beraz leen iduriko izan;
ezen ziin aitak badaki ~~zen~~ beharretan
zeren beharrauziin zirik hari guldein gabe.
- 9 Gura huntan othoitz eimen duxii beraz:
Gure aita zerietan zirena; erail bedi.
Sainduki zure izena
- 10 Yin bedi zure erresuma. Ein bedi zure
bofendatia zerian bezala lurrian ee
- 11 Emanziti eun hasteko behar dunn oia.
- 12 Eta barthaxkidantzun gure zorrak guti

gure Zordun direnez barkatzen destem bezala

13 Eta ez girtatzula utz tentamentian erorzeraz. Baina beiza girtazu gaitzetik. Halabiz.

14 Beraz barkatzen badesteezii gizoner beren hutsak, ziez ee ziin hutsak barkhatuko dauzkizii ziin aita zerukoak.

15 Baina ez balin badeezii barkatzen gizoner, ziin aita ee ez dauzkizii barkhatuko ziin hutsak

16 Barwe eiten duziilaik etziizteke izan triste hypocritak bezala, ezen hoi beltzen tuzte beren beitarthiak gizoner eakusteko barwe eiten dutela: Eiaz erraiten dauzit utkan dutela beren ~~guzta~~ saria

17 Baina Zuk, barwe eiten duzunian, gantza zazu zuce buria eta garbi zuce beitarthia

18 Ez eakusteko gizoner barwe eiten duzula baina ba zuce aita gordian denai eta zuce aita gordian kusten diinak saristatuko zitu.

19 ~~Etzaz~~ Etzaziila ^{(ein huntasunik} _{gil tresoririk} mundu huntan; nun erdoilak eta zerrenek yaten baituzte eta nun ohoinek zilotaik atheatzen eta easten baituzte

20 Baina huntasunak eizkizii Zerian: nun erdoilak eta zerrenek ez baituzte yain; eta nun ohoinek ez baituzte atheako eta eabiko

21 Ezen nun ee baita ziin huntasuna eta huan da ziin b'hotzare.

- 22 Zure gozphutzeke argia zure beia da. Zure beia garbi balinbada, zure gozphutze guzua argitia izain da.
- 23 Baina zure beia gachtoa balinbada, zure gozphutza ilhumbetan izain da. Beraz, zure baituan den argia ilhumbek balinbada zein haundi ez dira izain ilhumbiak berak?
- 24 Nehok ez dezazke bi nautsi cherbitcha; edo bat hastiatuko du eta berzia maitatuko, edo bati estekatuko da eta berzia meprechatuko du. Etzarkizii batian cherbitcha yincea eta dihuia.
- 25 Itortakotz erraiten dauzit: etziiztela kechu izan ziin biziaz nundik ukain duzin zer yan ez eta ziin gozphutzez nundik ukain duzin haren estaltzekoa. Bizia eztea yutekoa bano gehiao eta gozphutza soinekora bano.
- 26 Beha Zaxa zeezi aireko chozier: ez dute erraiten eta ez dute deus biltzen beren ganerretan, eta ziin aita zerukoak haxten tu. Etziizte zii hec bano hanitz gehiao?
- 27 Nor da ziiitak, ein ahalak einik ee, bere buriai beso baten goratasuna gehiao eman dezakemik?
- 28 Eta soinekox zertaco kechu ~~ie~~ arrangura zii? Beha zeezi landako lilier, nola haunditzen diren. Ez dira lanian ai, ez dira izuten ai.
- 29 Bizkitartian erraiten dauzit Salomon bere loria guzian ez dela izan horitak

20
bat bezain ederki aphaindia.

30 Beraz ~~ta~~ landaco belhar bat eun
chutik daona eta bixar labeat anthikia izain
dena, yincoak hola bezitzen badu; Zerebat
hobeki etzizte euren zirik, fede gutitaco
gizonak?

31 Etzaziila geroztik aranguraitk ukhan
coranex: zer yain duu edo zer edain
duu edo zertaz estaliko gira?

32 Ezen horiin ondotik daitza paganoak
Bainan zira Oitak badaki horiin guxien
beharrutan ziztela

33 Bilha zaxii lehenik yincoain erresuma
eta haren yustizia: eta horiik guxiak
emanak izain Lauzkizii bezalde.

34 Etziztela beraz aranguran izan biraamunetoz:
Ezen biraamunak berak arha ukhan du
beretzat; Eun Lakotchari aski zako bere gaitza.

VII Capitulu.

1 Etzaziila nehor yuya, beretzat yuyatiak
ez izaitaco

2 Nolaz yuyatuko ~~baditu~~ baitituzii berziak,
hala yuyatiak izain zizte; eta Zein ee
izaritan izartu izain baitizite izartuko
baitituzii berzetak, haurtan beian ein izartuko
ziztete.

3 Bainan nola kusten duzu lastat zure
ancan beian eta ez baitizu jkusten ermai
bat zure beian?

4 Edo ~~ta~~ nola nola ^{du} erraiten duzu zure
arrai: unozak (pore utznozak) hize
beian den lastoain kentzera, zure beian

- ernai bat duxulrik?
- 5 Hiyocita, khentzaru lehenik zure beiko
ernai eta ordien kusicojuzu nola khen
dezakezun lastoa zure anean beirik.
- 6 Ez eman gauza sainduik chakuruz
eta ez auririk harri baliosik wden adineat;
belduruz ostika ditzen eta ziinat izanirik
wra zitzaizen.
- 7 Galdein zaxii eta emain dauziite:
bilha zaxii eta hatzemain duxii; yo zaxii
athea eta idiiko dauziite.
- 8 Ezen nor nahie galdein dezan,
ukaiten du; bilhatzen diinak ~~at~~ hatzemaiten
du; eta atbia yoren diinapi idiitzen dakote.
- 9 Ezen nor da ziin artian, beu semiak
oia galdeiten dakolarik, harri bat emain
dakona?
- 10 arrain bat galdeiten dakolarik, subeat
emain dakona?
- 11 Ziik beraz, gachtoak izan haatik,
balio baakizii gauza bunen emaiten ziin
haurer; cematenaz hobeki ziin aita
zerietan denak emainta eiazco huntasunak
galdeiten dakotenero?
- 12 Zer ee nahi baituzii gizonok ein
dezanziten ziik ei zeezi; heer. Ezen
hortan da legia eta profetak.
- 13 Sar ziizte athe hersitik; zeren eta
athea zaala eta bide haundia baita
galtzeat daramana eta hanitzak dira
hartan sarzen direnak.
- 14 Zein ttipia den athea eta hersia bidia

- bizirat daramana eta gutiak dira hura hatzemaiten dutenak
- 15 Beira zite profeta falsietatik zeinak heldu baitira ^{zain} ~~zain~~ ganat ardi en jaunstuzan eta zeinak barnetik otto errobiateu batzen baitira
- 16 Zautuko tuzii beren fruituetatik: Gildaitheka mahatsik elhorrietatik eta pittofik laphanetatik?
- 17 Tolola, arbola hui guziak fruitu huiak kharzen txate eta arbola gachto guziak fruitu gachtoak
- 18 Arbola hui batetik etzake kax fruitu gachtoik eta arbola gachto batetik etzake khar huiak
- 19 Fruitu huiak kharzen eztiin arbola moxtia izainda eta surat awithikia
- 20 Beraz beren fruitutatik zautako dituzu.
- 21 Ez dira, jaunq, jaunq erraiten daaten guziak sartues zerietako erresuman; bainan ~~ber~~ ene aita zerietan demain (borondatia ^{nahia} citen diina zartuco da zerietako erresuman.
- 22 Hamitzek errain daate eun hartan. jaunq, jaunq, ez ditunq zue izenian geroco gauzak aorta, denveriak kasatu, eta hamitz miraculu ein?
- 23 Eta ordian errain deet goraki: Etziuztet et behinee zautu, wum, zizte eneamik, gachtoheria eiliak.
- 24 Ene hitz hok aizen ~~xi~~xi~~en~~enak eta beizatzen ~~xi~~xi~~en~~en gizon zehuerain ~~pareko~~ ~~einen~~ ~~dut~~ iduiko zaut gizon zuhre bat ber etbia harrokain

- gaminian finkatu diina.
- 25 Euria yinda, uhalduak izan dira, haiziak ahera dira eta etche hari yazarui, eta ez da erori: ezen finkatua zen harrokain gaminian
- 26 Ene hitz hoc aitzen tiinak eta ez beiratzen iduriko du gizon ~~h~~ erhoat bere etchea harinain gaminian finkatzen diina.
- 27 Eta euria yinda, uhalduak izan dira haiziak ahera dira eta etche hari yazarui eta erori da eta haren eroricoa izan da haundia.
- 28 Childu zenian Yesus hitz hoc erran eta, populia miretsiik zauru haren sakuspeneinain gaminian
- 29 Ezen sakusten zeen. botheria ukarik bezala eta ez keen escribamak eta farixanak bezala

VIII Capitulu

- 1 Menditik yeutsi zenian yende multzo haundi bat ~~h~~ yarraiki xitzaikon
- 2 Berehala lepratu bat yin xitzaikon adoratu ziin erraiten zakolauk: Yona, nahi banzu senda nezakezu
- 3 Yesusek eskia hedatuik hunkitu ziin eta erran zakon: nahut (an biendena nahi dut) senda zite. Eta berehala lepratu ~~h~~ sendatua izan zen.
- 4 Yesusek erran zakon: guardimazu nehoi erraitetik, bainan xaxa, sakuts zite apherari eta eizu Moisek manatzen diin emaitza lekukotasun bat ukari dezaten

- 24
- 5 Sardu zelarik Capharnaum hurbildu
zitzaion Zentemier bat etchoizten k eta
otchoiztu zion
- 6 Erten zakolarik : Yauna ene sehi bat
anlien de erraiten
perlesiaz yoa dao ene etchian eta biziki
sofritzen du.
- 7 Yesusek erran zakon : yinen niz eta
sendatuko ut
- 8 Zentemierak ihardetsi zakon : Yauna
eniz gai ene etchian sar ziten : Gaian
errazu choilki hitz bat eta ene sehia
sendatia izain da.
- 9 Niece gizon bat niz berzen eskukoa
soldadoak ene azpiko dituama. Bati
erraiten dakot. bail eta baduha ; berziai
haugi eta heldu da ; eta ene mufilai :
Eizak hori eta eiten du.
- 10 Yesusek horiek aitziaikin miretsi zion
eta yarraikitzen zitzaizkonere erran zeen.
Erraiten dauziit eiaz, ez dut hainbera
fede harteman Israelen.
- 11 Tikh erranik yakinzaxii hanitz
yinen dirala inzekia atxatzen eta etzaten
den aldetarik eta yarriko zereetako erresuman
Abrahamekin Isaacekin eta Jakobekin
- 12 Bainen erresumako uniak aurtirik
izain dira Campos ilhumbetaat eta han
izain da niar eta horrekarraska.
- 13 Yesusek erran zakon Zentemierari :
Laxa eta sinhetsi duxunain arabera
eina izan bekizu : eta sehia izan zen
sendatia oren hartan berian.

- 14 Yesusek yin zelarik Petriren etcheat
khusi zin haren aminareba shian
zaola sukarrakin
- 15 Zelunkitu zin haren eskia, eta
sukharrak utzi zin, eta yeski zen
eta heen cherbitchatsen abiatu zen.
- 16 Elhumaarrian aitzineat kharrin
Zaxcoen hamitz gacht^{to}hilako eta
hitz batuz gachtok khentzen
zaxteen eta sendatu zitiin eri guziak.
- 17 Bette zain Tsaiia profetaz errama
izan zena : hartatu gure herbailtasunak
eta yasantu gure eritasunak.
- 18 Yesusek | kustiakin yende multzo
haundi bat bere inguritan, manatu
zin ~~dit~~ dixipuliez ereman zaxaten
hwez berzaldeat
- 19 Ordian Escriban bat hurbildu
zitakon eta erran zakon : Nantia,
yarrakiko nitzanzu, nohanabi
yoan ziten.
- 20 Yesusek ihardetsi zakon : acheriek
batuzte beren cilhoak eta choriak
beren kafiak ; bainan gizonain
semiak ez du nun finka bere buria.
- 21 Bere dixipulietarik berzeatek
erran zakon : Yama unezazu
lehenik yoan nain ene aitain
choxtera.
- 22 Bainan yesusek erran zakon :
Eri yarrakiki zite eta utzikizu hilak
beren hilen choxtera.
- 23 Eta izain zelarik unkirat, bere dixipuliak

- yarraiki zitzaizkon.
- 24 Eta huna nun itasoan altxatzen
baita tempestaat hain haundia nuy untzia
estahia baitzen uhinez, Bizkitartian bera
lo zann
- 25 Ordian bere dizipuliak hurbildu
zitzaizkon eta iatzarrazi zuten erraiten
zutela: Yanna, beira gitzazu, galtzera gasa.
- 26 Yesusek ihardebi zeen: certaco lotbazen
zizte gizon fede ttipidunak? yeikita
berchala, manatu ziin haizer eta itasoai
eta sosegu handi bat ein zen
- 27 Flan zirenak harritiak zenden
erten zutelarik: Cer othe da hau, haizek
eta itasoak obeitzen baitakote?
- 28 Eledu zenian itasoain berzaldeat,
Yerasindarren herrirat, aitzineat yin
ziti zitzaizkon bi gachtokilako, beren
zilitaik athera ik, hain gachtok nun
nehorete ce baitzen ausartatzen bide
hartarik eiltzerat
- 29 Oihuka abiatu ziren, erten zutelarik:
Yesus, Yaincoain semia, cer da gure eta
zuze artian? Yin zireta huna, tenoria
baino lehen gure tormentatzen?
- 30 Flandik Inuele bizen widalde
haundi bat alhan zailana (jowe zabilana)
- 31 Del Deurriak othozten zuten
erten zutelarik: hemendik khentzen
bagituzu ior gitzazu widalde hortat.
- 32 Yesusek erran zeen: Zazte.
Eta hek atxerik yoan ziren urde hetaat
eta berchala widalde guxia yoan zen

lasterka ibasoat eta hurrion itho zen. ^(i?)

33

Arxainek ihes egin zuten: eta hirirat
herrirat yin eta condatu zuzten guziak
eta gajchtokilakor gajfata zitzenare.

34

Berehala hiri guzia yin zen athea
zen Yesusen bidiat eta khusi zutelarik
othoiztu zuten heen aldetaik urum zain

IX Capitulia.

1

Untziat irain eta boviz hura
pasatu zain eta bere herrirat yin

2

Yin zen berain laster af aitzineat
khavii zakoten paralyticoat obian
etzanik. Yesusek khusiik heen fedia,
erran zakon paraliticuai: Ez lotsa
ene haurra, ba zure bekhatiak
barkhatiak tira

3

Ordian Escriban balsuk bere oitan
ortan zuten: blasfematzen du gizon horrek.

4

Eta Yesusek zautrik heen gogotak
erran zeen: Zenda ke daitezazu gogota
gajchtoak zain bihotzetan?

5

Cer da aisao erraitia: hize bekhatiak
barkhatiak ~~huk~~, ala erraitia: chuti
hadi eta eilhai (ibil hadi)

6

Yakiq zaziin gizonain semiak badiila
ahala hurrion bekhation barkhatzeko,
erran ~~zain~~ ^{zain} ordian paraliticuai: Chuti zite
haz zazu zure ohia eta ~~zax~~ zaxa
etcheat.

7

Yeiki zen eta ysan etcheat.

8

Flori ikusiik yende mullzoa
harritu zen eta goretu [Ziin yaincoa
glorificatu]

- zeen eta halako ahala eman ziin gizonen.
- 9 Klandik atheatzen zelaik, Yesusek klusi
 Ziin gizon bat yuria zergako mahian
 Mathin deitzen zena. Erran zakon: Yurraik
 zitzaizkit. ~~Derchala~~ Eta yeikita ber haba
 yurraiki zitzaikon.
- 10 Gerthatu ~~zen~~ ^{zeen} baa, Yesus mahian zelaik
 gizon haren etxian, yin zicela hanitz
 publikano eta gizatzar, Yesusekin eta bere
 haren discipuliekin mahian yarzera,
- 11 Farisauek hori kustraijekin, erran
 euten haren discipulie: Zendako yaten
 du ziin nausiak publikanoekin eta
 gizatzarrekin?
- 12 Yesusek hori aituta erran zeen:
 Unta direnek ez tude mediku beharrik
 bainan ba eri direnek.
- 13 Taxte baa eta khasazii zer den:
 nahiau dut urrikalmendia Sacrifizioa
 bapno. ~~Szen ez nitz~~. Entz yina yustien
~~deitza~~ deitza baina ^{ba} behatofosen
 deitza.
- 14 Ordian hurbildu zitzaikon Yoanesen
 discipuliek, erlen zutelaik: Cendako
 farisauek eta gutk ardura barur eiten
 duu eta zuce discipuliek ez baitude eiten?
- 15 Yesusek ihardeti zeen: Ezcont berriain
 aichki deak miaretan dartztekea, escont
 berria heekin deno? Baina yinen da
 eun bat khenduko baitete escont-berria
 eta ordian elnen dute barur.
- 16 Nehoc ez du soineko zahar bati

oihal berriko pezaat emaiten zeen eta
berriak eremaiten baitu zaharretik bere bethes
puscaat eta urakura haundian ena izaiden
baita.

17 Ez dntere emaiten ~~azno~~ ano berriak
zaaki zaharretan zeen eta zahakiak
~~be~~ leher bailaizteke, anoa ichur eta
zahakiak gal. Baiman ano berria emaiten
dute zahaki beritan eta hola biak
bezarzen dira.

18 Hala mintzo zitzeelaik, aitzindari
bat hurbildu zitzaion eta adofatu zion
erten ziilaik: Yama, ene alaba doide~~it~~oietan
hil da: Baiman shawri, eskia heda zazu
haren gainat eta biziko da.

19 Yesus chutituta yarraiki zitzaion
bere dizipuliekin

20 ordian bertan mazteki bat hamabi
urte hartan odol-galtze batekin zena,
hurbildu zitzaion giiletik eta hunkitu
zaton soinekoain heala.

21 Bere aitan zaasan: hunkitzen ahal
baakot berein soinecoa sendatia izain niz.

22 Yesus giileat itzuli zen ordian eta
mazte hura kustiakin erran zaton:
harazu confiantzia, ene haura, zure
fediak sendatu zitu. Eta ordu bertik
sendatia izan zen mazte hura.

23 Yesus ^{heldu} ~~guz~~ zelatik aitzindariain
etcheat eta kusi zitiilaik chindariak
eta harrabots handitako yende multzoak,
erran zeen:

- 24 Althea ziizte : ezen nechkato hori
ez da hila bainan lo dao. Eta irri ein zakotens
- 25 Altheaazi zutenian yende guzia, yesus
sartu zen, hartu ziin haren eskia eta
nechkatua yeiki zen.
- 26 Klunen berri hedatu zen berehala
inguru hartan guzian
- 27 Handik bazualaik yesus, yaraiki
zitzaizkon bi ibu oihuka erranex : urrikal
zite gutax, Dabipten semia.
- 28 Eta heldu zenian etheat, hurbildu zitzaizkon
ibu hek. Eta yesusek erran zeen : Sinhesten
duzte hori eiten ahal dudala duala?
Erantzen dakote : Ba, yauma.
- 29 Ordian hunkitu zitiin heen beiak, erranex
eina izan zanzuila ziin fedian arabera.
- 30 Eta heen beiak idiki ziren : eta yesusek
mehatzuiikin erran zeen : guardimaaxii
nehok ez dezan yakin.
- 31 Bainan hek yoa eta barreatu
zuten herri hartan guzian.
- 32 Zlek athea ziilak, kharru zakoten
gizon mutu bat gachtoak zitiina.
- 33 Eta gachtoak khendu ta, mintzatu
zen mutia eta yende guziak admirazionian
yarru ziren eta eten zuten : Frolakoik
ez da behinec sartu Israelen.
- 34 Pharisanek haatik eten zuten ;
deuorien atzindariain estuz khentzen ta
gachtjak.
- 35 Yesus bazailan hiri eta herri guzietan
gairidi, eakusten ziila zinagogetan eta

predikatzen zitiela Yincoain erresumaiko
 ebanyelina eta sendatzen zitiela eritasun
 eta gaitz suete guziak.

36 Yende multzo hek Khustian,
 urrikaldun zitzen: zeen eta akhitiak
 baitzien eta etramak ^{+ baitzanden} lurriain arxainik
 ez duten ardi batzen bezala.

37 Ordian uran zeen dizipuliek:
 ere colta handia da, bainan langile guti

38 Otholtzaxii beraz errekoltain nansia
 ior ditzen langiliak bere errekoltat

X" Kapitulia.

1 Yesusek deituenik bere hamabi
 dizipuliak, eman zeen eskia izpitu
 lohien gainan, heen atheatzeo eta sendatzeko
 eritasun eta gaitz suete guzien sendatzeko.

2 Leuna baa hamabi apostolien
 izenak: lehena, Simon, Piarrus deitzen zena,
 eta Andres haren anea.

3 Yakes Zebedein semia eta Yoanes
 haren anea, Felipe eta Bartolome, Thomas
 eta Mathin publikanna, Yacobe
 Alphein semia eta Thade.

4 Simon Kanaandarra eta Yudas
 Iskariot hura trahitu zina.

5 Hamabi horiek iocri zitim
 Yesusek, manatu zeelarik hitz hotan.
 Ez yuan paganotat eta ez etsar
 Samaritanon hiriten.

6 Zaxte lehenago Izraelgo etcheko
 ardi erreclatien at
 (galdietat)

7 Yuan eta predika zaxii exten

- duxiilaitz : hurbiltzen ai dela zeruko erresuma
- 8 Sendaxkizun eriak, hilak ~~bitz~~, lepradunak
garbi eta den eriak kasa; kitoik hartiaz
kiloik emazii.
- 9 Etxaziila atxik ez urteik, ez zilharririk
ez etare diruik ziin geroi kotan.
- 10 Ez har alpotxaitz bideto, ez doblezkatko
joinekoik, ez zapetaik, ez makilaitz; zeen
eta langiliak meechi baitu yanharia.
- 11 Zein ce hiritan edo herxitan sarthuco
baitziizte, galdein zazii nor daiteken han
digno ziin erexiitzeko eta haren etxian
Zaute yuan artio.
- 12 Etchian sarzian ~~er~~ agur eizakozii,
erranex: Bakia dela etche huntan
- 13 Digno balinbada etche hurra, ziin
bakia yinen da haren gaineat; ez balinbada
digno, ziin bakia Ziaungana itzulikoda.
- 14 Eta norbaitetz ez balinbuziizte erexiiltu
nahi ez eta ziin erramitz entzun, etche
hartaitz atxatztan edo hiri hurbaitz
inharras azii ziin zangotako herantza.
- 15 Eiazki eren dauziit, yuyamenduko
eunian, estiklago yuyatiak izain diru
Sodoma eta Gomorraha, hiri hurra bajno.
- 16 Hunaf nun iorzen zinztetan ardi
batzu bezala otson erdira. Izan Ziizte
beraz zuhre subriak bezala eta chimple
usoak bezala.
- 17 Bainen beira ziizte gizonetaik:
zeren eta eremanauzico zinztete beren
biltzarantaat eta azotauxico beren
zinays getan.

- 18 Eta eremanak izain zizte aitzindarien ganat eta erregeen ganat eneatik nitaz lekū kolasm bihurtzeko heen aitzinian eta pagamon aitzinian.
- 19 Bainan hetat eremaiten zuztenian ez iziztela kecha nola mintzatuko zizten eta zere errain duzin; zeen eta emanu izain batzauzū ordian berian zef erran behar duzin.
- 20 Ezen ez zizte zik mintzo ziztenak halokotan; bainan zūn aitain izpitia da zūiten mintzo dena.
- 21 Anek eremain du oono bere anea hilaaxtera eta semiak bere aita, eta haurrak alchaturko dirā berūn burhason contra eta hilaaxico izite.
- 22 Eta guziok hastiatiak izain zizte, ene izenatik; bainan noh ee izannen baita akhaantzāno eta hura izain da salbatia.
- 23 Noiz eta perseitako baitziutete hiri batian zaxte berzeatera. Eta exten dauzit ez dituzū Israelgo hiri guziak ~~z~~ curituko gizonain semia yin arttan.
24. Dizipulia ezta nausia bano gehiao et ez eta muthila etheco yauna bano gehiao
- 25 aski da dizipuliantzat izan dain nausia bezala, eta muthilantzat izan dain etheco yauna bezala. Etheco buruzaiā deithū balimbante Beelzebuth, zumbatenaz gehiao haren sehiak?
- 26 Etziiztela beraz heen beldue izan

Deiseex/da goideik aertuko eztenik ezeto
segeetuk zantia izain ez denik.

- 27 Nik ilumbian erlen dauzitana,
eakubazü argian; eta behariz ~~zuta~~ aitzen
dusiina predikazazü teilatetan gaindi.
- 28 Gorpulutza hiltzen eta arima ezin hül
doxaketenez beldurik ezukan; bainan arimata
gorpulutza ifernian galtzen ahal ditiinak beldur
zitzte.
- 29 Ezlizea saltzen sos batian et murruchos?
eta hetarik banore ez da eroriko lurreat ziin
aitain nahia gabe.
- 30 Ziin buruko ile guziak condatrak dira.
- 31 Ez ~~hant~~^{beraz} beldur izan, banitz murruchorik
bano gehiao baltiozü.
- 32 Nok ee aithortuko bainu gizonen
aitzinian, nik ee hura ~~et~~ aithortuko ut ene
aita zerietan denain aitzinian.
- 33 Nok ee ukhalko bainu gizonen
aitzinian, nik ee hura ukhalko ut ene
aita zerietan denain aitzinian.
- 34 Elzaziila nste ukhan bakiam Karzera
yin nizala lurreat; emiz yin bakhidin
Kharzera bainan ba expatain.
- 35 Ezen yin niz gizonain berexchtea bere
aitaanik, alaba bere amaanik, orrena
bere amaiareaanik.
- 36 Gizonain exorik bere ethecoat izain dira.
- 37 Nok ee marthe baitu aita edo ama
ni bano gehiao ez ta nitaz digno; eta
nok ee marthe baitu bere semia edo alaba
ni bano gehiao ez ta nitaz digno.
- 38 Nok ee exbaitu harzen bere kuitzia

- eta erpaita eni yarraitkitzen, eta mituz digno.
- 39 Bere bizia beiratzen diinak galdueo du
eta nekere bere bizia eneatik galde galtzen
diinak, hark beiratuko du.
- 40 Zikik erexiitzen zintzenak, ni erexiitzen
nu; eta ni erexiitzen niinak erexiitzen du
ni iveri niina.
- 41 Profelak erexiitzen diinat, profeta delacota,
ukhain du profetarun sarria; eta yustia erexiitzen
diinak, yustia delacota, ukhain du yustiarun sarria.
- 42 Eta nekere edatea emain baitu hotaik
Atipienai basoat ur hotz choilki ene dizipulietatik
delacota; egiaz derauxit ez diila galdueo
bere sarria.

XI Capitulia

- 1 Yesusek akhaatu zininan manu
horiin emaitz hamabi dizipuliez, yuan
zen handik eakustera eta predikatzeru
hangs hizieta.
- 2 Yudañesek, presundeyan zelaik,
aituik Chrichtoin eintzak ivera zaxkon
bere dizipulietatik biga
- 3 Berai galdeitera: zen zizua yin behar
zirena, ala be berzeat ig iverikitu
behar duu?
- 4 Eta yesusek ihardestiasn erran zeen:
Zaxte, errozii Joanosi ze aituu zinn eta khusi.
- 5 Itziek khusten dute, maingotak chuchen
daitza, lepratsiak garbitiak dira, sozerok u/
aitzen dute, hilaik phizten dira. Ebanjelinua
(1) toujowis soera, sothun niz, et jamais elkoera ni elkhortu.

aiāzia da pobre

6 Eta dohatsen ene baithan ²⁸ ~~akandalisatia~~
izain ezdena

7 Flek yuan zielarik, Jesus hasi zen
erraiten yoanesen populari: Zeen khustea
yuan zizte deserturat? Kanaberaat haiziaz
inharrosia? (V. 8)

9 Bainan zeen khustea yuan zizte?
profetaat? Ba, erden dauzit eta profetaat
bano gehiao

V. 8 Bainan zeen khustea yuan zizte?
gizon bat guriti aphaindia? Guriti
aphaindiak etchetan dira.

10 Hura da zeintaz idkizialia izan
baita: hura nun iozen duan ene
am guria zure aitzin, zeinek aphainduko
zure bidia zure aitzin.

11 Eia erden dauzit maxtetarik sortu
dizenetan ezta aceta yoanes Batichta
bano haundiaskoik; bizkitartian
zeruko erresuman Hipiena dena hura
bano haundiao da.

12 Yoanes Batichtain eunetarik ~~era~~
oai' artio, zerietako erresumak borchatia
da eta indar-elek daramate.

13 Yoanes yin artian profeta guriek
eta leziak ee eakubinte zer gorthatuko zen.

14 Eta nahi balinbanzii hura casu ein,
hura da Elias yin behare diina

15 Nokee baiten beharriak aitzeko,
ai dezala.

16 Noen iduriko dijela errain dut eringo

(V. 8) Bainan zeen khustea yuan zizte? gizon bat guriti aphaindia?
guriti aphaindiak, erresumak etchetan dira.

- gizonak? Schuile hanc baten plazan
oihuz daudenak beren laupner
- 17 Erten dutelaik: Cantatu dauxiu eta
ez zizte yantzatu; aihenotan eman
gira eta estuzii niaz ein.
- 18 Ezen yin da yonjes etziila ez yaten
ez edaten: eta orten dute gachtuak baita.
- 19 Yin da ~~gira~~ gizonain semia yaten ziila
eta edaten ziila eta orten dute: huna gizon
yale eta ~~gizon~~ edale haundi bat, publikanor
eta giza tzarren aikkidia. Eta zutuzia
huntzat ezantia izan da bere umex.
- 20 Ordian hasi gaizki erraiten hainborze
miraculu ein ziin hiri heor etatela cote
ein penitentzia.
- 21 Zorigaitz hiri, Corozain; Zorigaitz
hiri Betzaida! zeen eta Tyren eta Sidonen
einak izan balin borizen ziin artian einak
izan diren miraculiak, aspaldian penitentzia
einen lastuten ziliziaan eta penitentzia
hantsian.
- 22 Florea zendako erden dauxiitan:
yuyamenduko ~~er~~ eumian ziik bano
estikiao yuyatiak izain dira Tyr eta
Sidon ~~ziik bano~~.
- 24 Florea zendako erden deatan:
yuyamenduko eumian hi bano estikiao
yuyatia izain dute Sodomeko lura
- 23 Eta hi Kafarnon, betha zeriaano
altchatukhoiza? Iferniaano yentsiko
~~tuiza~~ hiz; zeen eta Zodomien einak izan
baliza hizeaitan einak izan diren miraculiak,

behar bada irauen baitziin em artio.

25 Oredian ~~Jesus~~^{Jesus} hitz hok erran zitiin Jesusen. Eskerrak biberzen dauzkitent, ene aita, zeriain eta lurain nautia, zein eta hok gorde baitituzu zuberue eta yakintzuer eta eakubi ttipire

26 Bai eiqui aita; zein eta hola nahi ukhan baituzu.

27 Gauza guziak eman dauzkit ene aitak, eta nehotz ezta zautzen semia, aitak bezik, eta nehotz ezta zautzen^s aita semiak bezik eta semiak eakutsi nahi ukhan daukonak bezik.

28 Ene anat chawte akhitiak eta cangan zaphatiak zautzenak, eta nik soleitako ziurket.

29 Flavrazii ene uztarria zin soinetatit, eta khasazii eneamik ezta nizala eta bihotzez umil; eta ziin arimen sosegia hatzemain duzii.

30 Ezen ene uztarria ezta da eta ene karga achina.

XII Capitulia

1 Demora hartan Jesus bazuban oi alhor batian gaindi ebiakoitz ~~em~~^{em} bater; eta haren dizipuliak gosiak baitziren hasi ziren oi buru biltzen eta yaten.

2 Hori khwita Pharisaueth erran zakoten: ^{Horra} zue dizipuliak nola ai diren ebiakoitzaikin zilhei ez denain eiten.

3 Bainan hark erran zein: Extuztea irakurten dabitek ze ein ziin, gosetu zirelaik

- hura eta haren launak ?
- 4 Nola sartu zen Yin^{ko}oain etxian eta proposizioneko oiak yan, heen yalia ~~etzelatik~~ zilhei eliztrakkolaitz zilhei ez hari ez eta haren launer bainan apherer bakharriz ?
- 5 Edo eziztea irakurri legian, apherer sabattoa hantzen dutela temploan eliakoitzetan eta halaitze ez dira hobendun.
- 6 Eten dauzit bna temploa bano haundiaokot dela han.
- 7 Bazin akile untsa zef erranai diin hitz hurek : misericordia nahi dut eta ez sacrificia : ezinuzten behinec condenatuko inozentak.
- 8 Ezen gizonain semia eliakoitzeance nauti da.
- 9 Handik yuan eta heen zinagogat yin zen
- 10 Eta han aurkhituzen gizon bat eskia eihartia ziina eta galdeiten zakoten yesusi : Zilhei dea eliakoitzeikin noaiten sendatzia? hura hurbian hatzemanahiz
- 11 Bainan ihardetsi zeen : Nor da ziin artian, ardi bat izankita, eroezen bazako zilho batea eliakoitzeikin ez baitu hartako eta handik atteako ?
- 12 Cembat ez da gizon bat ardi bat bano gehia^{ko}koa ? Beraz zilhei da eliakoitzetan ongieitia
- 13 Ordian erran zakon gizon huri : heda zakon zure eskia. Eta hedatu ziin eta bozia bezala sans bilhakatu zitzakon.

- 14 Pharisauek yoan zirelaik elgarrekin
aitu ziren haren calketan, nola behar
zuten galdu.
- 15 Yesusek hori zautu baitzia, handik
wurundu zen eta, hamizak yarraiki zitzaikon
eta guziak sendatu zitien
- 16 Eta manatu zeen etxeraten salha.
- 17 Amoreatik eta beste zain Baiar
profetaz errana izan zena:
- 18 Kluna hautatu duan ene cherbitzerik
hautatu duana, ene maitia zeintan
axein harzen baitu ene ~~h~~ bihotzak.
zarrikout ene ispiitia haren gainian
eta eakutsiko dee zuzentasuna nazioner
- 19 Ezta hiskatuko, ez du oihuit eimen
eta nehotz exu aituko haren botza plaxetan.
- 20 Ez du phorro^{en} daturko Kanabera hautdia
eta khea darion mitcha ez du itzaliko,
gahaitaazi artio zuzentasunai.
- 21 Eta haren izeman nazionek esperantza
ukhain dute.
- 22 Ordijan Khavri zakoten gacht^uak
zitiin gizon bak, itsia eta mutia eta
sendatu ziin hala nun mintzaten
baitzen eta khusten baitziin
- 23 Eta yeude guziak harritiak zauden
eta erken zuten: Eztea hau dabiten semia?
- 24 Parisauek hori aitziaikin erran zuten:
Exditu himek deuriak kasetzen Beelzebub
deurrien aitzin darriain indarrez bezik.
- 25 Baiman Yesusek zautzen baitziin heen
gootak, erran zeen: Bereaiten nahasia
den erresum^a at galdue/da: eta bereaiten

~~Eta bereaitat~~ nahasia den ~~hizik edo~~
hiziak edo etchik ez du iramen
ahalko.

26 Eta Satunek Satan Kasatzen.
Badu bere bereaitan nahasia da:
nola beraz haren erresumak iramen du?

27 Eta nik & Beelzebuthen indarrez
Kasatzen batut deuretik ziin haurrek
noen indarrez kasatzen ~~tiutis~~ tuxte?
Hec berak izainda dira beraz ziin
yuziak.

28 Bainen nik yinkoain ispiitain
indarrez Kasatzen batut deureiak,
yina da beraz ziinat yincoain
erresuma

29 nola baa noait sar daitelke gizon
azkar baten etchian hari casteko
~~eta nola cast~~
~~entz dezake~~ ditim guziak, ez badu
lehenik gizon azkar hura estekatzek,
gero haren etchian arrotzeko?

30 Enekin extena ene contra da.
eta enekin biltzen ez diinak barkhatzen du.

31 Flortacotz exten danziit: bekhatu
guziak eta blasfemiare barkhatiaik
izain dirala; bainen Tspitn Saindiain
contrako blasfemia ez da barkhatia izain.

32 Eta noait mintzatzen bada
Gizonain semia in contra barkhatia
izain zako; bainen noait mintzatzen
bada Tspitn Saindiain contra etzako
barkhatia izain ez mundu huntan
ez eta berzian.

33 Errozi ~~da~~ arbola huna dela, haren fentia

+ edo errazji arbola gachtoa dela
haren fruitia gachtoa balinbada;

huna balinbada⁺ zeen eta fruitatik
Zam baita arbola.

34 Sube biperaxco arraza? nola
mintzo ahal zizte nnta ziank
gachtuak izan eta? Ezen bihotzak
daukanetik mintzo da abua.

35 Gizon hunak bere tresor hinetik
atheatzen tu gauza hunak; eta gizon
gachtuak tresor gachtotik atheatzen tu
gauza gachtuak

36 Ertan dauxiit baa: gizonetk ertan
duten hitz afer guzietz condue eman
behar co nte yuyamenduko eunian.

37 Zure hitzetatik izain zira huntuat
zantia eta zure hitzetatik izain zira
condenatia.

38 Ordian Eseriban eta Farisan
zen baitek erran zakoten: nautia
nahi ginukte zer bait miraculu eiten
bazinanku.

39 Thardetsi zeen: arraza gachto
eta arneatu hinetk galdeiten du
miraculu bat eta etzako berze
miraculutk emana izain yonas
profetain miraculia bezik.

40 Nola yonas izan baitzen hitz
eunex eta hitz gauex
arrainain sabelian, hala hala
gizonain semia izain da hitz
eunex eta hitz gauex lurrain
barnian.

41 Nimibitarak chutitako dira
arcken yuyizinan yeneazione horren

≠ contra eta condenatuko te: zexen
eta penitentzia ein baitute yfanasek
preikaturta. eta huna yonas bano
gehiao dena.

42

Egordiko erreina altxatuko da
azken yuyizinan yeneazione bunen
contra eta condenatuko du: Zeen eta
yin baita lurraiz azken baxterretik
salomonen zuhutziain aitzera, eta
huna salomon bano gehiao dena.

43

Ixpiitu lohia gizon batetik ahea
delarik badaila leku aorretan gaindi
sosegia bit chukatzen diila eta extu'
hartzemaiten

44

ordian exten du: Itzuliko niz
athea nizan ekheat. eta yin eta
hartzemaiten du hutta, garbitia eta
aphaindia.

45

ordian baduha eta harzentu
berxe xaxpi izpiitu bera bano
gachtu anak eta sarthuta han coiten
dira: eta gizon haran azken zotbia
gaitzaua da lehenbizicua bano.
Flori bera gertatoko zako arraza
hoben dun huni

46.

Oono mintzo zelarik populiari,
haran amata ~~ene~~ eta aneak campuan
zauden eta mintzatu nahi zuten.

47

eta noaitik erran zakon⁺ hori
erran zakonai: Nor da ene ama,
eta nor dira ene aneak?

+ Florea zure ama eta aneak campuan dande
zure galdex

48

Bainan yesubek ihardetsi zakon hori
erran zakonai: nor da

42 Eta bere eskia hedatuik bere
dizipulsetat erran ziin: huna ene ama
eta ene aneak

50 Ezen nokece eimen baitu ene Oita
zerietan denain ~~hona~~ nahia eta hura
da ene anea, ~~ene~~ arreba eta ama.

XIII. Capitula.

1 Eun hartan berian Jesus,
etxetik aheata, yariik zaon itas
baxterrian

2 Eta bildu zen haren ingurian
yende multzobat hain haundia nun
irainik untzi bateat han yariu baitzen;
eta populu guzia leihoruan zann

3 Eta erran zeen hantze ganza
paraboletan, erten zilaik: Behin
eraileat yuan eraitera

4 Eta eraiten ai zelauk, hazi
puskaat erori zen bidian ~~etxi~~
eta yin ziren zeruko choriak eta
yan zuten

5 Berze hazi puskaat erori zen
lekun harritu batetaat nun ex-paitzen
luz handiik eta berehala sothus zen
zeen eta ex-paitzuten luura lodi.

6 Bainan iuzkia yeikita, orozen,
eta ~~ez~~ ex-baitzin erroik eihartu zen.

7 Berze puskaat erorizen
elhorripera eta elhorriak haunditu
ziren eta itxo itxo zuten.

8 Berze puskaat erori zen luz
humeat eta bihia khaxi zilik batek
ehun~~te~~ berziak hiruetan hoi eta

berzeatek hooita hamar

- 9 Beharriak ditinak aitzeke, ai beza
 10 eta dizipuliek hurbilduta erran
 zak oten: Zendaiko mintzo zitzee
 para boletan?
- 11 Tharetsi zeen: Zeen eta ziiz
 emana baitzauzi Zerietako erresumako
 mychterioron zantzia; eta heer ez baitaee
 emana, (ez ordia heer).
- 12 Diinari emana izain zako
 eta gaindikka; extinai khendia izain
 zako diin hura bera.
- 13 Horetakotz mintzo nitzee paraboletan:
 zeen eta khusten dutdaik ez baitute
 khusten, eta aizen dutelaik ez baitute
 aizen ez eta comprenitzen
- 14 Eta bethetzen da heen baithan
 Isaiar profexia han: zii beharriex
 aittukozi eta eztauzi khusiko
- 15 Ezen populu hunen bihotza
 gohortia da, eta heen beharriak
 sothu dira, eta beiak zerratatate,
 berduzeex eta beiox skus zezaten
 eta beharriex aizezaten eta bihotzex
 comprein zezaten eta huneat
 itzulita, senda nitzan.
- 16 Dohatsiak zii beiak zeen
 eta khusten baitute eta zii beharriak
 zeen eta aizen baitute.
- 17 Etazki oten dauziit hanitz profetek
 eta yustiiek nahi ukhan dutela khusi
 zii khusten duxina, eta expaitute
 khusi, eta aitu zii aizen duxina eta

- expaitute khusi, eta aita zirik aitzén
duziina eta expaitute aita
- 18 Aizaxii beraz erailiain parabolá.
- 19 Noaiték aitzén badu erresumatko
hitza eta ez untsa harzen, heldu da
espiilu gachtua eta eremaiten du haren
bihotzian eraina zena. Klori da bidiaín
gairian eraina izan zena.
- 20 Leku harritsietan erori zena da,
hitza aitzén diina eta berehala
bozkarioekin harzen diina.
- 21 Bainen nola ez baita bereaitan,
erriok, ixta ~~expaita~~ aphiur batentzat
bezik: hartacotz xiten dizelarik
absegaliak eta perseu tioniak hitzain
gatik, berehala eskandalisatzen da.
- 22 Elhorri pian erain izan den
hazia da hitza aitzén diina bainan
gero munduko antzik eta abeastasunen
~~illudis~~ liluramendiek ilhotzen dute
hareaitan hitza eta fruitirik gabe
uxten dute.
- 23 Eta lur human ~~haxia~~ erailen
diina da hitza aitzén diina eta
compredntzen eta fruitiak kharaaxten
baitan ehun, berzian hirtetan gooi
eta berzeatian hooitahamar.
- 24 Berze parabolatec eman zeén
hitza hotan: Zerietatko erresumat
idwai du gizon bat hazi funa
erain diina bere alhoerian.
- 25 Bainen haren zaintzaliak lo
zandelaik, haren exaia yin zen.

- eta erain zira iraka oia in ordian
eta gireat yon zen.
- 26 Haunditu zenean baa ondo
eta burutu, ~~ordian~~ aertu zen irakare.
- 27 Ordian etheco yama yin zitzarikon
bere schiek eta erran zakoten: yama,
erluzia hazi huna erain zure alhorrian?
Nundik heldu da baa irakare badda.
- 28 Shardetsi zeen: Ene etaiak erain
du. Schiek erran zakoten oono: Nanzia
(hazi duria) yuan giten alheateca?
- 29 Erlut naffi, erran zeen, belduoz eta
irakarkin bati an alha dezaxin
oiaze.
- 30 Utzizu haunditza biltzeco tenore
artio eta ordian errain deet phailer.
Alhe zaxii lehenik iraka eta emaxii
methaka erretzeko eta gero bil zaxii
oia ene gan herrefut
- 31 Berre parabolaat eman zeen,
erten zeelait: Zeruko erresuma
mustarda biki baten iduriko da
zeina gizon batek hartu ta ~~errain~~
erain baitzin bere alhorrian
- 32 Ozi hura da guxietan chekena,
bainan sorku denian berre belhar
guxiat baino haundiao da eta
arbola bilhakutzen da, nun zeruko
choriak yiten baitira haren adarretan
kokatzen
- 33 Berre parabolatec erran zeen:
zeruko erresumak iduri da altheaxia,
masteatek hartuta emaiten diina hiru

- 34 izari irinetan, che guxia alchata artio
Flok guxiak parabolatan erran
Zitiin Yesusek populai eta etzizakon
mintzo parabolatan bezik
- 35 Amoreatik bethi zain profetaian
errana: idiikoot ahua parabolatan:
Aertuko tut mundian hastapenetik
gordiak zauden gauzak
- 36 Ordian populia despetirik, Jesus
yin zen etheat eta dizipuliak hurbildu
zitzaikon eta erran zakoten: (eakubauzu
alhorreko iraken parabola) cheha zazu
- 37 Thardetsi zees eten zeelarik, azi
huna eraiten diing, Yincoain semia da.
- 38 Alhorra mundia da: azi huna
erresumako haurak dira. Teaka beviz
-etsaiain haurak (antem)
- 39 Errain diin exaia deuria da:
uxta mundian akhaantzza oi phailiak
beviz ainguriak tira.
- 40 Nola irakak biltzen baitira eta
erretzen, hala hala gertatuko da
mundian akhaantzan.
- 41 Gizonain semiak 100iko tu bere
ainguriak eta erremain tuzte haren
erresumatik akandale guxiak eta
zuzen contra eiten dutenak
- 42 Eta auzkiiko tuzte suzko labeat.
Zelan izain da niar eta hozk. Kharaska.
- 43 Ordian yustak argitako ute inukiak
bezala beren aitsin erresuman.
Beharriak diliinak aitzeko, ai dezala
- 44 zezuko erresumatik iduxi du bidez
bat landa atian gorria, zeina

hartzeman eta gordetzen baita gizon
batek; eta bozkariotan ynan eta saltzen
baititu ditiin guziak eta landa hura
costen.

- 45 Zeruko erresumat iduri du oono
tratuari bat perla ederren bitia dailana.
- 46 Eta bat prezio haunditakoa hartzeman
eta saltzen baititu ditiin guziak eta
hura costen
- 47 Zeruko erresumat iduri du oono sareat
itxasot aurtikiak arrain ~~motza~~ ^{huxte} guziak
harzen ditiina
- 48 Bette utemian atheatzen dute ~~arrain~~
arraintzariek hurbatzen eta han yavrik
~~ema~~ hantatzen tuzte hura ~~eta~~ zorian
emaiteko eta zarrak aurtiki ~~atzen~~
- 49 Bardin izainda menden akhaantzen:
ainguriak yinen dira eta gachtuak bechiko
tuzte yuston arletik
- 50 Eta aurtiki ko tuzte labe gorirat:
hain izain dira niar eta hoz. Karraskak
- 51 Haxtu tuztea ~~hau~~ hok guziak?
Thardesten dakote: Baietz
- 52 Ervan zeen ordian: Zeruko erresumatn
gaimian argitia den esribamat iduri du
aita familiakoat bere tresoretik atheatzen
ditiina ~~gaur~~ gauza berriak eta zaharrak.
- 53 Yesusek akhatu ta parabola hek
yuan zeen handik.
- 54 Eta bere heriza yinik eakusten
ziti zinagogetan eta harritrik yendek
orten zuten: Nuntik ohetu zutuzia
hori eta ahal hori?

- 55 Etxea hau maachten baten semia?
horren ama etxea Maria deitzen?
eta harun aneak Yakob, Yoset, Simon,
eta Yudas?
- 56 Eta horren arreba, extirea guziak
gure artian? Kindik heldu zazko
baa horiik guziak?
- 57 Eta eskandalizatzen ziren hartaz,
Bainan Yehusek erran zeen: Profeta at
ez da ohoregabe, bere herrian eta
bere etchian bezik
- 58 Eta han etziin miraculu haundiik ein,
heun goortasuna zelacotz.

XIV° Capitulia.

- 1 Dembora hetan Herodes erregeiak
aitn ziin Jesusen fama.
- 2 Eta erran ziin bere zerbitzarier:
Yoanis Batidita da hori, hura bera da
hi letaik phizia eta hantatote eiten dora
hain berze miraculu haren bidex.
- 3 Herodesek haraazi ziin Jeanes
eta estekatiik ezari presundeyan, Herodiades
bere aneain maztia zela causa
- 4 Joannesek erran baitzakon: Etzauzu
zilhei mazte horren atchiitzia (pove: abdikitzia)
- 5 Eta hilaazi nahie baitziin beldwe zen
populiantzat: profetaat bezala baitzakaten
- 6 Herodesen sor. eunian Herodiadesen
alaba yantzatu zen bazkaltiezen erdian
eta Herodesi gustatu zitzakon
- 7 Klaimberze nun yuramentuikin
hitzeman baitzakon errain zazkola
galdeiten zitiin guziak.

- 8 Eta harek, amath erran zakon bezala,
~~eriten dako~~ erran zakon: emazu hemen
untzi batian yoanes Batichtain buria.
- 9 Erregiai wuikitu zitzaikon: Bizkitartian
yuramentu ein ziilakotz eta bazkaltiarren
gotik, manatu zin eman zezakoten
- 10 Eta izori yoannes Batistac
buriam mochtea presundeian.
- 11 Eta haren buria khariu zakoten untzi
batian eta eman nechkato hari, zeinak
amai ereman baitzaikon
- 12 Harren dizipuliek yin eta ereman
zuten haren gorputza eta ehorriz; eta
y^uan ziren Yesusi erraitera
- 13 Yesusek hori yakin ziilaik, baztertu
zen handik ~~untz~~ untziñotian batharrik lekhu
desertu bateat. Bainan populiak yakin
eta yarraiki zitzaizkon hoinez haritz
hiritaik.
- 14 Untziatik atheata khusi zin yende
multzo hura eta uru kaldu zen hetaz
eta sendatu zitiin heen eriak.
- 15 Ilhunka artu zelaik hurbildu zitzaizkon
dizipuliak erraitera: Lekhu desertia da hau
eta yidantik beranchko da: ~~iozzuzen~~ ~~libaz~~
despeizazu beraz ~~pot~~ yende multzo hori
y^uan diton herrietaat yatekoain eostea.
- 16 Bainan Yesusek erran zeen: Eztute
zeen yuan: emeezi yatea.
- 17 Thardetsi zakoten: Eztun hemen
borz oi bezik eta bi arrain
- 18 Erten deen kharez kidaazi humat
- 19 Eta yarraaziik popuhia sorobain

- gaimian, hartu zitiin borz oiak eta bi arrainak,
eta beiat alchabren zitiilak zerurat, bereikatu
zitiin; gero hantbita eman zitiin dizipuliez
eta dizipuliek populiai
- 20 Eta guziak yan zuten eta ase ziren
eta ondarrak bilduik bethe zizuten
hamabi zaski
- 21 Yan zutenak baziren borz mila,
maxiak eta haurrak berzalde
- 22 Berchala Yesusek irainaxi zitiin
dizipuliak mintzat, eta aitzinian hurrain
berzaldeat yuanaazi populia despeituko
ziin ~~temboran~~ artian
- 23 Eta populiek despeituta irain zen
mendi balera barkharrik othoitz eiteko;
eta atla yin zelarik han barkharrik
aurkitu zen
- 24 Bizkitartian dizipuliak ziren mintze
bortxiki zehatiz zen ichinez itsasoan
erdian; aizia contraldekua zelakoz
- 25 Gaxazko langaren orenian, Yesus
yin zitacen hurrain gaimian chutik zailala.
- 26 Eta Kustiainkin hola eiltzen itsasoan
gaimian, lotsatu ziren, eta elgarri erlen zuten;
mamu bat da; eta beldurrez oihu eio zuten.
- 27 Berchala Yesus mintzatu zitacen
eta erran zeen: ~~ez izi~~ hea baa,
ni niz, ez izi
- 28 Ihardeti zakon Piarsek: Yama,
zu calinbuzira, oremanaaz nezazu
zurean hurrain gaimian.
- 29 Yesusek erran zakon: Chauri.
Eta Piarses mintzitik yeutsita bazailan

- 30 hurray gainian, Yesuseanats yuaiteko
Bainan Kustiakin haizia borlitzera zela
izitu zen, eta hasi baitzen barmat sarran,
nihu ein ziin: Yama athea nezazu
(on beira nezazu)
- 31 Eta berchala Yesusek eskia hedatuik
hartu ziin eta erran zakon: Sedettipiko
gizona, zendako duordurikatu zira?
- 32 Eta izain zizenian untzira, haizte haitza
haizia baatu zen.
- 33 Untzian zizenak yin zitazkon eta
adoala zuten, errailen zutelarik: Eiazki
Yinkoain semia zira.
- 34 Eta hurray berzaldeat helduta, yin
ziren Yenesarteco herriat.
- 35 Zerri hartako yendeK zanta zutenian
at aiazki zuten infuru gaxtan hartan
guxian eta Kharru zarkoten eri guxiak
- 36 Eta othozten zuten utz zezakoten
bedein soinekoain heala hunkitzaea:
eta hunkiti zuten guxiak izan ziren
sendatiak

XV.ª Capitulia.

- 1 Ordian hwebildu ziren Yesuseanats
escribauak eta farisauak eta erran
Zakoten:
- 2 Zendako zuce dizipuliek hansten
Antze gure aitzinekoteik heldu zaizkium
usayak? Ez baitute baituxte etxiak
garbitzen bere othardiak eitian.
- 3 Bainan Yesusek ihardetsi zeen:
Zendako zirik ee hansten duxii
Yincucain manamendia, ziin usayor

- 54
- yarraikitzeo? yineuak erran baita:
- 4 Ohorakikizu aita tama; eta aita
edo ama laidostatzen diina, hil bedi.
- 5 Zirik berdin berriz erlen duzui:
notk ee errain baita aitai edo amai:
nik yineuai eiten dakotan ofrenda balialuko
zanku.
- 6 Nahiz gero ez diin ohoratzen bere
aita edo bere ama: hola debalde ein
duzui yinkuam manamendia ziri usaya
delakota
- 7 Telypocritak! ala untsa asmatu baita
Ziitaz Tsaiasek erran diilak:
- 8 Populu hurek mihiz ohoratzen nu:
bainan haren gihotza eneanik urrun da.
- 9 Bainan debaldetan ohoratzen nute
eakusten dituztenaz geroz gizonen
erakaspemak eta maniak
- 10 Eta deithuik yendiak berean
erran zeen: aizazii eta untsa har burian.
- 11 Ahuan sartzen denak ezdu
zikhintzen gizona, bainan ahotik atheatzen
denak zikhintzen du gizona.
- 12 Ordian dizipuliek hurbiltziazikin
erran zaketen: Baatikizia Pharisauak
aitu ta zuk erran duzuna eskandalisatu
dizela?
- 13 Bainan ihardetsi zeen: Ene aita
zerukoak landatu eztiin landaria
errotik atheaia izain da.
- 14 Utzikizui: itsu dira eta itsien gidari:
itsu batek berzeat gidatzen badu biak

putzuan erori ko dira.

15 Piarres mintzatzun zako eta ertea:
Cheha zazu parabola hori

16 Yesusek ihardesten datto dea.
Zer oino adibendurik gabe ziiztea?

17 Ez lurtza aitzun ahotik sartzen dena
Yensten dela sabeleat eta gero lekku
jardetat anabirikia dela?

18 Baina ahotik atheatzen direnak,
Bihotzetik heldu dira, eta lekku zikhintzen
dute gizona

19 Bihotzetik heldu baitira gofota
gachtuak, gizon hiltziak, adulterinak,
lizunkeriak, ohoingurak, lekukotasun
gezurroezkuak, Blasfeminak.

20 Lekku tira gizona zikhintzen
dutenak. Ezkiak gurbita gabe yatiak
ez du zikhintzen gizona.

21 Eta handik Yesus yintzen Tyreko
eta Sidaneko aldeat

22 Eta huna nun Kanaandar masteat,
alde betarik atheaia, uihuka hasien zakuon:
Yanna, Dabiten semia, urrikal zite mitaz:
ene alaba boetizki zehatia denoiaz.

23 Baina etzakon izpiak ihardetsi.
Eta dizipuliek lurbidurik othotzen zuten
erten zakotelaik: despei zazu gure
ondotik uihuka ai baita.

24 Ihardetsi zeen entz ioeria Israelgo
etcheko ardi galdietat bezik

25 Baina marke hura lurbildu zen,
adoatu zira erten zakotelaik: Yanna
laun nezazu.

- 26 Thardetsi zakon : Eta zuzen haurren
oiain hartzia chakuruz emaiteko.
- 27 Klarek beriz : Hala da, yanna, bainan
chakuruz unek yaten dute bedein beren
nansien mahaitik eroezen dizen
porochketaik.
- 28 Ordian yesusek erran tzakon :
O maztekia! Zue fedia haundia da
Eina izan bedi nahi duzun bezala.
Eta haren ^{bekizu} sendatia izan tzen
ordian berian.
- 29 Yesus handik yuan eta yin zen
Galileako itasonin ondoat; eta mendibatea
izaineta, han yarri zen.
- 30 Eta yende multzo haundi yin tzaizakon,
berekin haren tzaizela mutiak, itziak,
maingiak, ebaindiak eta berze hantza eri.
eman tzaizen haren koinetan eta sendatzen
Zitiin.
- 31 Klala nun ~~populis~~ yende guziak
harritiak baitzanden, kusiak mutiak
mintzaten, maingiak chuchen eiltzen,
itziak ikusten; eta Israelgo yinena
laudatzen zuten.
- 32 Yesusek, bere anat dizipuliak deituitik,
erran zeen; wrikaldia niz populu
hantza, him eun baitute yadamik
enekin daudela eta ezpaitat zer yan:
eta ezditat baruz ioer nahi ez diten
trempe chue bidien.
- 33 Dizipuliek erten dakote : Kundik
hartzemoin duu moethu hantza aski oi,
populu haundi hooren asetzeko?

- 34 Yesusek erran zeen : Zembait oi tuzii?
Ihardeste dakote : zaxpi eta arrain
nimoño zembait.
- 35 Ordian populia yarraaxi xiin
lurrian
- 36 Eta hartuik zaxpi oiak eta arrainak
eta eskerrak bihurtuik, hantzi zitiin
eta eman dizipuliet ; eta dizipuliek
eman zuten populiat.
- 37 Eta guziek yan zuten eta ase zizen.
Eta gelditu zicen onyarretuik ereman
zi zuten zaxpi saski beteik.
- 38 Yan zutenak baziren lau mila
gizon, haurrak eta mastekiak berxalde
- 39 Eta populia despeitu ta, izain zen
Yesus untzira eta yuan zen Magedaneko
aldeat. *

XVIⁿ Capitulia.

- 1 Ordian yin taitzairikon pharisanak
eta saduzearrak tentatzen eta ofhoiztu
zuten eakuts zezakoten zerutikatto
Zembait ikusgarri.
- 2 Bainen ihardetsi zeen : atsetao^{*}
erten duxu : dembora ederra ukain
duu , zerua gorri baita.
- 3 Eta goizian : eun dembora tzarra
einen du , zerua goibel eta gorri baita.
- 4 Baatikizii beraz zeriam ichurain
zantzen eta ez daukizii demboren
seinalea zantzen ? Orraza gachto
eta arnatsu hurek galdeiten du
iklusgarri bat eta etzako berzeik emana
izain yonas profetaana bezik. Eta hek

* ou atsiain

han utziik yuan zen.

5 Eta dixi hura in bozaldeat yis zizelaik ahatzi zuten dizipuliek oian kharxta.

6 Yesusek erran zeen : Kasu eizü pharisaunen eta saduzearren altchaarritik beira ziizte

7 Eta hek bere aitan gogoratüik erten zuten : hola mintzo da ~~oik~~ oik extunlakotz kharri.

8 Hori gutzakiin yesusek erran zeen: Jede ttipiko gizonak, zendako ziin artian derasaxü ez duziila oirik kharri ?

9 Ertuztea oono compreintzen eta etziiztea ohoitzen boz oi hetaz boz mila gizonentzat eta zembat saski goitatu zinuaten

10 Eta zazpi oi hetaz lau mila gizonentzat eta zembat saski goitatu zinuaten.

11 Zendako baa ez duzii compreintzen ez mintzantziila otaz mintzo errartian: beira ziizte pharisaunen eta saduzearren altchaarritik.

12 Ordian compreintu zuten etritzeela mintzatu oian emaiten altchaarriaz bainan ba pharisaunen eta saduzearren eta eakuspenuz.

13 Yesusek erran zeen yin zen zexaric philipeco aldeat eta galdem zeen bere dizipuliez : Nor dela erten dute gizonain semia ?

14 Ihardetsi zakoten : Batzuk yuanes

Batikha dela, berzentak Eliaz, berzetk
Yeremias edo profeta zembait.

15 Yesusek erran zeen : Nor nizala
erten duzii ?

16 Simon Piarusek ihardetsi Zakon;
Zu zira Orikho Yinko biziaim semia.

17 Eta yesusek erran Zakon : dohatsi
zira, Simon Bar-Yona, zeen eta
ez baitawen hori eakutsi, haraiak ez
odolak, bainan ba ene aita Zerielan
denak.

18 Eta nik erten danzut, Piarres Zizela,
eta harri horren gainian finkatuko
dutala ene Eliza eta ifernuko
~~atket~~ athek ez dutela gahaituko.

19 Eta zuri emain danzkizut zerietako
erresumatko galkhuak Eta zer ee este katuiko
baituzen horrain gainian izan izain da
estekatia zerian ere ; eta zer ee
lachatuiko baitazu horraan gainian
izain da lachatia zerian ee.

20 Ordian debekatu zen bere dizipulietz
nehoci erraitia Yesu Cristo zela.

21 Ordulik haat Yesus hasi zen
dizipulietz eakusten behar ziila
yuan Yeusalemeat, han behar ziila
hramitz sofritu hango zaharretatik
eta eskribanetatik eta apher
nauzetatik ; han hilen zutela eta
hizu garren eunian phiztuiko zela.

22 Eta behech hartuta Piarresek
~~hasi~~ gaizkitu ziin eta erran Zakon :
Balinbaa ez, yarma ; etzawen

holakoik gorthatiko

23 Baiman Yesusek itzuli ta erran zakeon
Piarresi : Urumthadi eneanik Satan:
eskandalatzen nuk : ez baitituk unta
harzen yincoain gauzak baiman ba
gizonenak .

24 Ordian Yesusek erran zeen bere dizipuliek:
Nokart yarratki nahi balin bazant, ukho
ein dezala bere buria, har dezala
soinetan bere kintzia eta yin dailala
ene ondetik .

25 Nok ee baa nahiko baita bere
buria zaindu eta harek galduko du .
baiman noc ee galduko baita bere
buria eneatik eta hak hatz emain du .

26 Zer prootchu du baa gizon batek
mundu guzia idaztiik bere arima
galtzen badu ? Edo zer emain du
gizonak bere arimain ordain ?

27 Gizonain semiak yin behar du
bere aitain lorian bere ainguekko,
eta ordian liburtu. E du baktotehai
bere obren arabera .

28 Eiazki exten dauziit : badize hemen
direnetaik batzu hilen extireenak,
ykhusi arko gizonain semia yiten
bere erregetasumian .

XVIIⁿ Cap^{ia}

1 Sei eumen burian, Yesusek hartu
zitiin berekin Piarres eta Yakes eta
~~Yuan~~ Yuanes haren anea eta ereman
zitiin mendi goza batetat ichilik

2 Eta itehurax Khambiatu Zen

keen aitziman ; eta haren beitarthiak
argitu zion iuzkiak bezala ; eta haren
soinukoak elhura bezen churi ein ziren.

3 Eta aertu zitzaizkeen Moises eta
Eliaz harekin mintzo zizela.

4 Ordian diarriuek erran zakon Yesu:
Yanna untra giza hemen : ein ditxarm,
othoi, hizu etchola : bat zuretako,
bat Moisesen eta bat Eliasen.

5 Oono mintzo zelarik lankho* argi
~~ha~~ batek itzali zitien eta lankho hartarik
bota batek erran zion : hau ene
seme maitia da ; zoitan eman baitat
ene asean guzia : ai zazü.

6 Hori aitziaikin, dizipuliak erori ziren
beithartoz luzeat eta hanitz izitu ziren.

7 Bainan Yesus hurbildu zitzaen,
hunkitu zitien eta erran zeen : Chuti
ziizte eta ez izi.

8 Ordian beiak altchatu ta ~~ta~~ etzuten
Yesus bezik khusi.

9 Eta mendirik yeusten zielarik, yesuek
debeten bat eman zeen ~~erri~~ erren
zeelarik : Ez erran nehorire ~~ze~~
ze* ikhusiuziin gizonain semia hilen
artelik phizta artio.

10 Dizipuliek galdein zakoten : zendako
baa escribauek erren dute Eliasek
yin behar diila lehenik ?

11 Bainan ihardetsi zeen : Eia da,
Elias yitecoa da, eta gauza guziak
untra ezarriko tu.

12 Bainan erren dauxiit Eliaz yadanik

2
x
1/2

on dik ~~ze~~ khusi et ze ikhusi indifférent
hedoia n'est pas usité à Baigorri.

- yin izan dela eta ezte zautu, bainan ein dazkote nabi zuten guxiak. Klalaber yasain du hetarik gizonain semiak.
- 13 Ordian ~~compreintu zit~~ chartu ziren dizipuliak yuanes batichtaz mintzatu zitzeela.
- 14 Eta yin zelarik populiain ganat, hurbildu zitzaikon gizon bat belhaunikataik karen aitxinian eta erran zakon: Yanna, wical zite ene semiaz zeen eta ilhargi aldiak baita eta hamitz sofritzen baita: zeen eta suat erorzen baita eta ardurra hureat.
- 15 Eta ereman deet zive dizipuliez eta ezdute senduta ahal izan
- 16 Yesusek ihardetsi zakon: O araza sinheste gabia eta gachtoa, noiz artio izain niz ziikin? noiz artio yasain zintzet? Kharraaxii haur hura.
- 17 Eta mehatxatu zion Yesusek deworia eta athea zen eta haurra sendatia izan zen ordu beretik.
- 18 Ordian hurbildu zitzaikon dizipuliak yesusi chilichila eta erran zakoten: Zendako eztau guk atheazi ahal dewon hura?
- 19 Yesusek ihardetsi zeen: Ziin — sinheste goortasuna dela cota. Eiaxti orten dauzit bazinute mustarda bihi bat bezem bat fede erran zinezakote mendi hori: hait hemendik haat eta yuan laiteke eta ez laiteke deus ein ahal ez dezakezinih.
- 20 Dewon mota hori ez da atheazten ahal othotzaz eta baruraz bezik.

21 Galilean zirelaik Yesusek erran zeen:
gizonain semiak behar du libratia izan
gizonen eskietat.

22 Kilauri conte eta phiztaco da
hizungaren eunian; hanitz pena hartu
auten hortax.

23 Yin zirelaik Cafarnaumeat, zerga
biltzalaik yin zitzaikon Piarresi
erraitera: zien nauiak ezta zerga
paatzen.

24 Thardetsi zeen: baa. Eta etchian
sarkuta Yesus aitzindu zitzaikon
erraitera: Simon zoe zauxu? Lurra co
erregok nozeanik erregiitzen dute
Zerga eta? Beren haurretarik ala
atzetarik?

25 Thardetsi zakon^t beraz haurrek
ez dute zoe?

26 Bizkitartian heen ez eskandalisatzeco
Zaza itasoa eta auzthikazu amia,
eta huretik ahetakoozun arrainai
hartuta idiik zakoza ahua; han
hartzemain duan zilhare pezaat
hartakoozuna eta emain deezuna
enetzat eta zuretzat.

XVIIIⁿ Cap¹⁹

1 Ordutsu hartan berien hurbildu
zitzaikon dizipuliak Yesusi orten
zakotelaik; noz nste uzu dela
haundiena zerietako erresuman?

2 Yesusek deituta haurnoat eman
Ziin heen artian eta erran zeen: Eraxki
orten dauzit ez baxiizte hobiaotzen

+ hurek; atzetarik. Yesusek erran zakon:

eta haren atxer bezala bilhakatzeko
etxerretako erresuman sartuko.

4 Norce beraz aghalduko baita
haren hori bezala, hura da haundiena
zerietako erresuman.

5 Eta not ee harzen baita holako
haren at ene izenian nihan
harzen nu.

6 Not ee eskandalisatuko baita ene
aita sinhesten duten haren holak bat
hobe luke hat eihara harri bat
lephotik eman eta aurtirikia izan
itaso zolaat.

7 Zorigaitz * mundiari bere eskandalak
dira cobz! baitexpada eskandalak
izain dira, baina zorigaitz eskandalo
emaiten diinai.

+ bizitzian sarria zangoatekin, edo esuatekin ezin ez
bi eskiak eta bi zangoak dituzulak aurtirikia izaitia
feshierero suat.

g eta zure beidat eskandalisatzen bazite, athera zazu eta aurtirik
zure aurtik urun: hobe da zuzgar

baten ee mesprechatzetik: zeen eta
erten baitaxiit zerian heen ainguriet
khusten dutela beithi ene aita zerietan
denain beithartia

11 Zeen eta gizonain semia yin baita
galdia zerian bilha.

12 Zee zaurii? Gizon batetik balimatu
ekun ardi eta bat erreclatzen bazatko
ze nste uzii ein en diila: ez ditia

* Peut être hamagoaktuan est plus usité, au moins
dans le style ordinaire

- eta haurño atzen bezala bilhakatzan
 etziizte zerietako erresuman sartaco.
- 4 Norce berax aphaiduko baita
 haurño hori bezala, hura da haundiena
 zerietako erresuman.
- 5 Eta not ee harzen baita holako
 haurño at ene izenian nihan
 harzen nu.
- 6 Nok ee eskandalisatuko baita ene
 aitan sinhesten duten haurño hotaik bat
 hobe luke hat eihara harri bat
 lephotik eman eta aurtikia izan
 itsaso zolaat.
- 7 Zorigaitz * mundiari bere eskandalak
 dizelacoz ! baitezpada eskandalak
 izain doza, bainan zorigaitz eskandalo
 emaiten diinai.
- 8 Zure eskiak edo zure zanguak
 eskandalisatzen bazitza motchazu eta
 aurtikik zureanik urrun: hobe da zuretzat[†]
 bei batekin bizian sart sarzia ezin
 ez bi beiekin aurtikia izaitia
 ifernuko surat.
- 10 Beira zizte haurño hotaik
 baten ee mesprechatzetik: zeen eta
 erlen baitaurzit zerian heen ainguriet
 khusten dutela lethi ene aita zerietan
 demain beithartia
- 11 Zeen eta gizonain semia yin baita
 galdia zerian bilha.
- 12 Zere zaurzi? Gizon batek balimatu
 etzun ardi eta bat erreclatzen bazako
 ze urte uzii ein en diila: ez ditia

* Peut être hamagochikuan est plus usité, au moins
 dans le style ordinaire

utziho lauetan horita hemeetziak mendian
errelatu denim bilha yuaitco?

13 Eta suertatzen balinbazatko hutaemaitia
eiazki erden dauziit harez berak ematen
dakola bokario gehiao erreelatu ez
diren lauetan horita hemeetziak bano.

14 Kalaber zira aita zerietan denak
eritu nahi haurio horiitrik banoze
gal dam

15 Zure anea hobendun balinbade
zure aldeat zara eta eakutsakozu
bere huta chifichila bi bien artian.
aithorren badaxu, idaxi dukexu
zure anea.

16 Ez balinbazitu aitu nahi harrikizu
zurekin gizon bat edo biga, haren
amoreatik eta hango erran guziak
izan diton bizpahiru gizonen
~~lekuhotasman~~ lekukoin aitzinian.

17 Ez ~~balinbazitu~~ ^{balinatu} hek ee aitu ^{balinatu}
nahi, errozu Elizai; eta ez ~~balinbazitu~~
Elizare aitu nahi, izan daila
zuretat paganoak eta publikanoak
bezala.

18 Eiazki erden dauziit lurrain gainian
etekalaco dituziimatz izain dira
etekatiak zerian ee; eta lurrain
gainian lachatuco dituzim guziak
izain dira lachutiak zerian ee.

19 Beriz ee erden dauziit zitiarik
biga elgareanar biltzen badira
lurrain gainian zee nahi galdein
dexaten ardietsia izain zee ene

aite zerietan denain ganik.

- 20 Zeen eta nun ee baitira biga edo hiru bildiak ene izemian, han nix keen artian.
- 21 Ordian Pi'arres hurbildu zitzaion eta erran zikon: Yama ceibat aldiz barthataco dakot ene anean bidegabe eiten dautanian? Zaxpi aldiz?
- 22 Yesuek erran zikon: Ez dauzut orten zaxpi aldituano bainan ba zaxpietan hixnetan koita hamaretaano.
- 23 Hortacotz zeruko erresumak idu du errege bat bere zerbitzariok condiak galdein zitiin nahi izan ziing
- 24 Eta hasi zelaik condien galdeiten khari zikoten bat hamax mila talendu zor zikone.
- 25 Bainan ez baitziin keen bixuzeco ahalik, nausiak manatu ziin sal zezaten bere mazhaiakin, bere haurrekin eta zitiin guziekin zor haren paarteco.
- 26 Zerbitzari hurek haren hoinetat ~~erri~~ eroriik othoizten ziin erranex: emaxu ephe puchkat eta itzulico dauzut zor duana.
- 27 Nausia urrikaldu ~~zen~~ zitzaion sehi hari, utzi ziin yuriteja eta zorra utzi zikon.
- 28 Bainan zerbitzari hurek, athea zen bezen laster, hatzeman ziin bere launetaik bat ehun denario zor zikona eta lephetik hartuta

itho huiran zankalaik, erran zakon:
itauliak zox daakana.

29 Eta launak haren hoinetat eroriak
othoizten ziin ertan zakkolaik : emazu
ephe pndkkaat eta itzulitko dauzutzuzia.

30 Baiman berziak etziin aitu nahi
izan eta preso emanaazi ziin zox ziina
itzuli artio.

31 Klaren zerbitzari launak hazi
khustraiakin pena haunditan sartu
ziren eta yuan zion bere nawsiai
erraitexa gertatu ziren guziak

32 Oedian nawsiak kharraxita erran
zakon : sehi gachtua utzi naukan
kito zox guzia zeen eta othoiztu
bainindukan.

33 Ehiina baa hik ee wrikal ~~endu~~
behar hie launax, ni hitax wrikaldu
nizan nizan bezala?

34 Eta nawsiak coleratuik eman ziin
bureuen esutan bere zox guzia
itzuli artio.

35 Tolola hola einen dauzii ene aita
zerukoak ez dauzii barkhotchaik
barkhatzen ziin areai Gihotzain
erdilik.

XIXⁿ Cap.^{ia}

1 Solhas hociin onduan, yuan
zen Yesus galileatik eta yin
yudeako basterretaat, yordaneko
berze aldeat.

2 Yende multzo haundi batzuek
haat yaraiiki zitzazkon eta han

- sendata zitiin heen eriak
- 3 Farisan batzu hwebildu zitzaizkon
hutsian hartzeman nahiz eta eruan
zakoten : Zilei dea gizon bati bere
mastia in uzta, zec nahi etakuruz?
- 4 Thardetsi zeen : Ez turtea ifakurta
hasletik gizona creatu diinak, gizona
eta mastia ein zitiila eta eruan
ziila :
- 5 Hortacota utziko tu bere aitatama
eta atziiko du bere mastiaikin eta
biek ez tute eimen harai bat bezik
- 6 Beraz ez tira biga bainan ba
harai bat. Yin knak bildu hiinak
ez dituala gizonak behech.
- 7 Eruan zakoten : Zendako beraz
Moisek manatu du emaitia utzia
delako argi bat eta gero uzta.
- 8 Thardetsi zeen : zee eta Moisek
ziin bihotzeco goortasunai beharuz
haizu ein baitawzii ziin mastien
uztia : bainan hasletik etzen hola.
- 9 Bainan nik erden dauziit : nok ee
utziko baita bere mastia, adulterinaz
campo, eta ~~ber~~ berzeat hartuko,
hark adulterina eiten du, eta
berzeatek utzia harzen diinak
adulterina eiten du.
- 10 Dizipuliek erden dakote : gizonak
hola ein behar badu bere mastiaikin,
ezta hun ezkontzia.
- 11 Thardetsi zeen : guziak ez tira
ahaletan hitz horren harzetko, bainan

hek bakharuitk zeiner emana izan
baitze ahala.

12 Badira enukak beren amain
sabeletik hala dizenak eta badira
enukak gizonetk hala ^{Katu} eman
kinztenak eta badira enukak
beret bere buria ^{hala} halarakatu
~~eman ditenak~~
~~kinztenak~~ zerietako erresumain
dutenak idaxteko. Hala ai ~~otzarenak~~
ai dezala. ^{dezakemak}

13 Khuri zaxkoten gero hawe hipi
batzu, amoreatik eta eskiak eman
~~zezen~~ zetzee burien gainian eta
otzaitz ein zezan heentzat. Eta
dizipulietk mehatchuz wurmtzen
baitzintzen

14 Yesusek erran zeen: utz kizii
hawe horiik eta etzax kiziila giila
eneanot yitetik: zeen eta holakona
baita zerietako erresuma.

15 Eta eskiak eman zezteelaik
burien gainian yuan zen handik.

16 Ordian gizon bat hurbildu
zitzaikon eta erran tzakon: Nausi
huna, zex ongi ein behant ~~bizitz~~
belhierako bizitzian ardiesteko?

17 Yesusek ihardetsi zakon: Zendako
galdeiten daazu ze ongi ein behauxun*
~~ex bat da bat~~ bakharuitk da huna,
yinkua. Nahi balin baazu ~~bat~~
bizitzian sarthu beiraxkiza manamendiak.

* zendako deitzen nuzen huna
(autre interpretation).

- 18 Erran zakon : zein ? Yesusek ihardetsi.
zakon : Ezazu nehor hilen. Ezazu
adulterioik eimen ; ~~et~~ ezazu ohoringoik
eimen ; ezazu lekhuotasun faltsoik
eimen
- 19 Ohorarikizu aita ta ma eta zuhaun
bua bezala maita zazu laun protchimua.
- 20 Gizon gastiak erran zakon : horiik
guziak beizatuht ene hanotasunetik,
zer dut onno eskas.
- 21 Yesusek erran zakon : Perfetizan
nai bazu, zaza, saltzikizu dituzunak
eta eman beharuz eta ukhain duzu
baser bat zerian : eta chauri eta yorrik
zite eni.
- 22 Flori aitziaikin gizon guzte ^{hura} ~~horiek~~
yuan zen triste tristia, baitziin
hanitz buntasun.
- 23 Ordian yesusek erran zeen bere
dizipuliek : ezazki erten dauziit,
nekoz abeatsa sartuko dela
zerietako erresuman.
- 24 Beruz ee erten dauziit :
aisan sartuko da kameldu at &
oratz chiloik exen ez abeatsa
zerietako erresuman.
- 25 Flori aita dizipuliak, hanitz
estonatu zeen eta erten zuten :
Nor salbatuko ahal da beraz ?
- 26 Yesusek behatu zeen eta erran:
gizonek etzakeke bainan yinkoak
guziak ein dezazke.
- 27 Ordian Piarrusek ihardetsi zakon:

guk ulxi tuu guxiak eta yarrai ki
gitrauzkizu: zere ukhain duu baa?

28 Yesusek erran zeen: eiazki orten
dauziit, ziik emi yarrai ki ziztemuk:
noiz eta re mundian erreberitzian,
gizonain semia yarrua izain baita
bere loriako tronian, yarruko zizte
ziik ee hamabi tronuin gainian
eta yuyatuko tuzii Israelgo hamabi
familiak.

29 Eta noh ee ukriak izain baititu
ene izena atik bere etxia, aneak,
arrebak, aita, ama, martia, haurak
eta alhorrak, hak ukhain du ehun
aldiz gehiao eta gozatuko bizitze
eternala.

30 Lehen zizenetaik hamitzak
izain dira arken eta arkenak lehen.

XXⁿ Cap^{ia}

1 Zerietako erresumatik iduri du
aita familiakoat goiz goizetik alhea
(etche co yam bad)
zena bere mahastiko languilen
biltzeza

2 Klitz hartuta langi lekian eumeko
diru peratex eumeko iorri zitiin
mahastirat.

3 Alhea zen berriz hirugarren oremian
bezalatsu eta khusi zitiin bezalatu
alfer alfer zaudenak plazan.

4 Erran zeen: zarte ziik ee ere
mahastirat eta zuzen izain dena
emain dauziit.

5 Eta yuan talzen. Berriz ee

atheatzen da seigarren eta beatzigarren
orenian bezalatsu : eta bardin ein ziin

6 Flamettagarren orenian bezalatsu
athea zeen onno eta hatzeman zitiin
boozeatzu hun zandela eta oran
zeen : zendako zante hemen eun
guzia afer ?

7 Thardetsi zakoton : Nehok ee
ez baikitu huzzen . Eta oran zeen.
Zazte ziik ee ene mahastiat.

8 Aba yin zelait mahastian
nausiak erran zakon muthil nausiai :
Khavrazkitzu langiliak eta paazkitzu
arkenetaik hasiik lehen eta ano.

9 Flametka oonetako airian yin
zifenaik huzbeldu zifelaik ukhan
zuten bakhotchak diru pezaat.

10 Lehenbizikoak yin zifelaik
bere aldian , zute ukhan zuten
gehiao ukhain zutela : bainan
etzuten hek ee diru peza at bezik
ukhan bakhotchak.

11 Eta harrezian bazadftaten aite
familiakoandako

12 Ertan zutelait : arken hok
ez tira oren out bezik arzan eta guzi
bezembat eman deezu , yasan
dunlait guk eun guziko lena
eta berua

13 Bainan hetait bati ihardetsi
zakon : aichkidia extawent bideqobeik
eitan : etzizca enekin hitz hartu diru
peza atez ?

14. Har'azu zuia dena eta zaxa: nik nahut eman azken jin huni zuie bez embal.

15. Etzanta zilhei nahutanain etia? eta zue beia gashina dea ni huna nixalakoiz?

16. Kolachet azkenak izain dtra lehen eta lehenak azken: hanitz baitza deitiak eta guti hautatiak.

17. Gero yesusek yefusalemeat ~~kontak~~ zuhalaik, hartu ziten be'ech bere hamabi apostoliak eta erran ^{behech} zeen.

18. Orai baguazi yfusalemeat: eta gizonain semia izain da aphoz nausien eta eskribanen eskietan emana, eta hiltzera condenatuko ute

19. Eta emain dute paganon eskutan ~~ba~~ eskarniatia izaiteko, eta azotatia izaiteko eta kruzeficatia izaiteko eta hungarren emian phizturko da

20. Ordian hurrean hurbildu zen Lebedein haurra ama adozten ziila eta zeit galdeiten zakola.

21. Erran zakon yesusek: Ze nahuzu? Klak ihardetsi zakon: ~~mana zakon~~ yovraazkitzu ene bi semeu seme hok bat zue eskoinian eta berzia zue echkerrian zue erusuman.

22. Yesusek erran ~~txeen~~⁺: ene kalitzetik edain duxii: bainan ene eskoinian edo echkerrian yarfia ezta erri zitz emaitia, bainan aitak prepatatu dectenen dako da.

+ Estakizii Ze galdeiten duxiin: Edan dexakertea nik edango dudan kalitzetik? Erran zakolen: Gerbaa.

23. Yesusek erran txeen

- 24 Eta berze hamarrek hosi aitziak
 samurtu ziren bi anea heen dako
- 25 Baiman yesusek deitua zitiin berean
 eta eran tzen. Baakizii nazionetako
 printziak hetaz nansitzen ditela: eta
 ahalki gehienautenek goortu erailzen
 tuztela
- 26 Exta hola izain ziiin artian: baiman
 not ee nahiko baita haundiena izan
 ziiin artian izan daila ziiin mutuil.
- 27 Eta ziiin artian lehen izan nahi diina
 izan daila ziiin esclabo.
- 28 Hala nola gizonain semia ^{ebaita} yin
 cherbitchutia izaitteco baiman ba cherbitchatzera
 eta bere biziam emaitera hamitzen eraspentun.
- 29 Eta yerikolik atheatzen zirelaik, yende
 mullzo haundi batok yarraiki zitzaikon.
- 30 Eta bi itou, yarriak zaudenak
 bidiam bazterrian, yakiniik yesus
 han iraiten tzela ~~oh~~ uihuz hasi
 zitzaikon: Yauna, Dabiten semia,
 woiikal zite gutaz
- 31 Yendek mehatchatzen ziiuxten
 chilaazi nahiz. Baiman ^{gorra}
 uihu eiten tzen: Yauna, ^(go horan)
 semia, woiikal tzite gutaz.
- 32 Yesus gelditu zen, deitua zitiin
 eta eran tzen: ze nahuxii ein
 dezauziitan?
- 33 Exten dakote: Yauna, idik
 zanz kiuzun beiak.
- 34 Yesus woiikaldu zitzen hetaz,
 hunkitu zexteen beiak. Eta berehala

khutsi zuten eta yarraki zitazkon.

XXI" Cap^{ia}.

- 1 Hurbildu zitelaik yerusame lemetik eta yin Betsageat Olibetako mendiam ondoat; yetusek 1000 zihin bi dizipulu.
- 2 Eta erran txeen: zakte zin aitzimian den herri hortara beltzian hatzeman duzii asto^{kat} estekatia eta ~~honen~~ umia hurekin: lacharkizii lacha zazii eta kharrauzii
- 3 Eta noitek deus ee erten badanzii; errakozii nansiak behar tiila: eta berchala utziko danzkizii.
- 4 Hlan guzia eina izan txen profetain ~~hau~~ erran han behea izan ~~kan~~ izaiteko
- 5 Errakozii Lionen alabai: huna zuu erregia heldu zanzu erbitasunekin. Yaria asto baiten baten gainian eta uxtarrian denain umiam gainian.
- 6 Dizipuliak yuan txeen beraz eta yesusek manatu zeena ein txuten.
- 7 Eta ~~astia~~ astia eta umia kharri ta bere soinekox astali zintzen eta gureat irainaxi zuten
- 8 Yende multzo h^{ndi} batek ee hedala zihin bere soiekuak bidiam gainian; berzeatxuk arboletaik adarrak mochten zintzen eta bidiam gainean auzthir~~ten~~ txen
- 9 Eta guziak baitian aitzimian Za^t zan^eak eta ondol^{ik} heldu zirenk^e nihu eiten zuten: Agur Dabiten semiai;

- beneikatia izan daila yaumain izemian heldu
dena, shorecta loria zen gorenetaano
- 10 Yerusalemen sartu zelarik hiri guzia
yeiki zen eta elgarri galdeiten zuten: Nor da
han?
- 11 Eta harenkilako yendek erlen zuten:
Zeau da Yesus profeta Nazareth Galileakua.
- 12 Yesus sartu zen yin ^{hain} templuan
eta handik atheaazi zitiin saltzale eta
efosle guziak; eta diru khambiatzaflen
mehaiak eta uso saltzaflen alkhiak
antxiki zitiin
- 13 ~~12~~ Eta erran zeen: ichtiriatia da:
Ene etchia othoitzain etchia deithia
izain da eta ziki ein duxie ohoim
zilhoal.
- 14 Ordian yin birtzazkon ibiak eta
maingiak templuat eta sendata zitiin
- 15 Apher nansiek eta el kribanek
khustiaikin eiten zitiin mirakuliak
eta haurak nihuz zaudela templuan
erranex: loria Dabiten semiar.
haundizki samurtu ziren.
- 16 Eta erran zukoten: aitzen duxia
ze erlen duten? Baiman yesusek
ihardetsi zeen: Ba aitzen dut. Ez tinztea
ifakurte: haurren eta bulharrian diinen
ahotik ukhan duzu laudorioik osona.
- 17 Eta heh utzita, athea zen hiritik
eta yuan Betaniaat nun paastu
baitzin gara.
- 18 Bihaamun goizian hiriat itzultzen
itzultzen zelarik gotetu zen.

19. Eta bidaiain basterrian khnsiik
 picondoat hurbildu zen eta etzakon
 hatzeman ostrik bezik eta erran zakon.
 Behince eztaile fruituik athea hizecanik.

20. Eta berehala picondua eyhardtü zen
 Floxi khnstiaikin, harritu zizen
 dizipuliak elgarri erten zutela:
~~Soizii~~ Soizii (poue so egizue) nola
 eyhardtü den berehala.

21. Ordnan yesusek erran tzeen:
 Eiazki erten dauziit: fedia balinbauzii
 eta ez balinbauziizte dorduki katzen
 ez duzii chueki pikonduaz einen
 nik ein duana bainan oono, erten
 baakozii mendi huii: Khen hadi
 hortik eta hail itasoa, hala gerthatiko
 da

23. Eta galdeiten tuziin guziak othoitzetan
 fediaikin, ardietsiko tuzii.

24. Templeat yin zelaiak Aphex nansiak
 eta Zaharrak yin tzeitzakon eakusten
 ai zelaiak eta erran zakoten. Zer eskuuz
 garza horim eitiko eta noik eman dauzu
 esku hori?

24. Yesusek ihardetsi zeen: -einen dauziit
 nik ee galde at: eta ihardesten badaaxii
 errain dauziit zer eskuuz hok eiten tuan.

25. Nundikakua zen yuanesen batheua?
 Zerutikakua ala gizoncanikakua?

26. Bainan hok gontan zauden zaasatelaiak
 Ihardesten badakoo zerutikakua dela,
 errain dan: Zerdako ez duzü ba sinhesten?
 Ihardesten badakoo gizoncanikakua dela

- populiain beldur izaiteko duu, Zeen eta
 yuanes baitzaukaten profetaat bezala.
- 27 Ihardetsi zakoten beraz yesusi.
 Eztaikin. Eta yesusek erran tzen.
 Nik ee extanziit errain zer estuz eiten
 ban gauza hotk
- 28 Bainan zer dauzii: Gizon batek
 bazitiin bi seme, eta gehienai mintzo
 zelarik erran tzakon: Semia hail eun
 ene mahastirat lanian arzera.
- 29 Klarek ihardetsi zakon: ez hit nahi.
 Bainan gero wikkitaik yuan tzen.
- 30 Berziai mintzo zelarik, hala hala
 erran tzakon. Eta harek ihardetsi
 zakon: banuha, yauna, eta etzen
 yuan
- 31 Bietaik zeinek eindu aitain nahia?
 Ihardetsi zakoten + publikanoek eta ematzarrek
 aintzin dukko zintzela zeruko erresumaat.
- 32 yuanes yin txanzii baq zuzentasmetko
 bidian eta extazii sinhetsi: bainan
 publikanoek eta ematzarrek sinhetsi ute:
 eta ziek khusita etziizte wikkitan sartu
 eta extazii sinhetsi nahizan.
- 33 Berze parabolat ai zarzu.
 Ai zarzi berze parabolat. Bazen
 etcheko yam bat mahasti bat landatu zina,
 eta hesiz ingur zerreln zina eta zilhoat
 eimik lakoat ein zin eta dooret alkhata:
 han eman zitim gero mahastirain baten
 eta yuan tzen urum.
- 34 mahats biltzeko inguru hetan beraz,

+ lehenak. yesusek erran tzen: Eiazki
 erten dauziit.

iorri zitiin bere sehiak mahastizainetaat mahastiz giltzera.

35 Bainan mahastizainek, sehi bek hartuta, bat zehatu zuten, berzia hil, berzia beriz harriakatu

36 Iorri zitiin oono berze sehi batza, lehenak bano gehiau eta bardin ein tzeeten

37 Arkemian iorri zeen bere semia beraitan erten ziilaik: Ene semia indako berein beldur izain dira.

38 Bainan mahastizainek khusi zutelaiik haren semia, erran tzuten bere artian, huna premia, chawite hil dazau eta utxain duu horren primantza.

39 Eta hartuik, auzhiki zuten mahastitik campoat eta hil tauten.

40 Yiten delaiik mahastiam nautie zee eimen othe dee mahastizain heere?

41 Thardebi zakoten: hilaaziko tu gachtiam hek eta emam du bere mahastia berze mahastizain batzue, zeinek emam baitaxkote tenorian mahastak.

42 Yetuek erran tzeen: Eztuztea behin ee irakindu skrituran: Etche-eilek baxterreat auzhiki zuten harria Gilha catu dela etche ichkinako harria? Yaunak oina da hau et gwe beietan miragarin da.

43 Kartakotz erten dauziit Khendia izain zanzila yincoain erresuna eta emana izain dela fruitiak Kharriko hin populu bati.

44 Eta harri haren gaincat eroriko dena

lehortuko da eta noen gainent ee eroriko
baita hura lehortuko da.

45 Eta apez nausiet eta faridan etk aitariakun
Yesusen parabola horiet zautu zuten hetaz
mintzo zela.

46 Eta harraazi nahi zutelaitz populiari
beldue izan ziren: zeen eta profetaat bezala
baitzan katen.

XXII Cap^o

- 1 Paraboletan oono mintzo zelaitz
yesusek erran tzen:
- 2 Zeruko erresumat iduri du erregat
bere semai exteitz einai zarkona.
- 3 Eta iorri zitiin bere sehiak ~~komitatu~~
exteiltzen deitzera eta etzuten yin nahi izan.
- 4 Berriz iorri zitiin berze sehi batzu
erranik: errezi exteiltzen: ene burkaria
~~prestant~~ prestant idiak eta berze
gizentaazi nitiinak hilak tut eta guziak
~~to~~ prestira: chawete esteietat.
- 5 Bainen hek batek acholaitz gabe yuan
tziren bat bere bordaat eta berzia bere
tratietaat.
- 6 Berzek hartu zuzten haren sehiak
eta zer nahi ein onduan hil zuzten.
7. Erregiak hori yakin eta koleran
sartu zen eta bere ~~er~~ armadaitz iorritz
gizon hiltzale hek suntsiaazi zitiin eta
heen hizia eruaazi.
- 8 Ordian erran zeen bere sehiak;
esteiak prestira: bainen comitaitz izan
tzirenak extira digno izan.

- 9 Zarzte bepar bide ichkinetat eta
hartzeman tuziin guziak Kharraazkizii
esteietat.
- 10 Seliak yuan zizen Karriketan gaindi
eta hartzeman guziak bildu zuzten gachtiak
eta humak eta esteietako lekia behia izan
izen bazkaltierrez.
- 11 Erregia sartu zen gero bazkaltiarren
Klustako eta Khusi ziin gizon bat esteietako
soinekoik gabe zena.
- 12 Eta erran zakon: aichquidia, nola
sartu zira hemen esteietako soinekoik
gabe? Eta gizon hura shilich chiichila
gelditu zen.
- 13 Ordian erregek erran tzeen bere shiore:
Esteka zazkozii eskiak eta zanguak eta
Kampoko ihumbelakt awthibazii. Klan
izain da niar eta horz Kharraska
- 14 Zeen eta hanitz butira deitziak eta
guti hautatiak
- 15 Ordian farisauk yuan eta ein
zuten bere artian behar zutela bere
hitzetan hartzeman.
- 16 Eta iveri zazkoten bere dizipuliak
Herodienekin batiar erraitera: Nansia,
baakiu eiazkua zirela eta yincoam
bitia eiazki eakusten duzula eta
nehoren beldur beldurrik ez duzula:
Zeen eta ez baituzu gizonetan nor
nor den behatzen.
- 17 Errauzu beraz zer idufitzen
Zanzen huntax: haizu dea sesarii
Zergain emaitia alax.

- 18 Bainen yesusek zautu baitziin amarru
guzia erran tzen: Zendako gaixki bilhatzen
nuzii, hipocritak
- 19 Eak utsaazii: Zergako diria. Eta hek
eakutsi zakoten denarioat
- 20 Yesusek erran tzeen: noona da beitharte
han eta izen han.
- 21 Erran zakoten: Sesarrena, ordian
yesusek erran tzeen: itzulazii beax
Sesarrena sesarii eta yincucaina yincuai.
- 22 Itzi aitu zutenian estornatu ziren eta
hura han utziik yuan tziaren.
- 23 Eun hartan berian yin tzi^zazkon
Zaduzcarrak zeinek ertan bitute ez dela
hilen phizteik; eta galde han ein zakoten.
- 24 Nausia: Moisek manatu du: Noait
hiltzen bada haurrikgabe haren anea
ezkont daila haren maxtiakin eta
bere aneai haurrak eman dezazkola.
- 25 Baziren baa gure artian zazpi
anea eta gehiena ezkontuta hil tzen
eta nola ez baitziin haurrik utzi^zakon
bere maxtia aneai
- 26 Eta halaber Giarrena, eta hirugarrena
Zazpiarreneano
- 27 Guzien ondotik hiltzen maxtia bera.
- 28 Zilalak phiztiaikin zeinena izain da
maxte hura. Guziek ukhan dutenaz
geoztik.
- 29 Yesusek ihardetsi zeeñ: Makhuze zailzate
ez yakinez zee diren scriturak eta yinkuain
ahala
- 30 Zilalak phizten direnien, ez tute harko

ez gizonek marxeik ez mar tok senharrik
bainan izain dira zerian yinkuam airguiak
bezala

31 Hilen phiztiak denaz bezembatian
extuztea irakutu yinkuak ze erran
danzin hitz hotaz.

32 Ni niz Abrahamen yinkua, Tzaaken
yinkua, eta yakoben yinkua : yinkua exta
hilen yinkua bainan ba biziena.

33 Yendek hori aitziakin, admiratzen
zuten harin yakintasuna.

34 Bainan Farisauk aituta nola chilaazi
zitiin zaduze arriak bildu ziren elgarrean.

35 Eta helaiak batetik, legetan argitia zenak,
galdein zakon bere hitzetan batzeman auz.

36 Nausia zein legiain manamendu
haundia.

37 Yesusek erran tzakon : maithatu
maithatukouzu zure yinko yauna
zure bihotz guziaz, zure arima guziaz
eta zure gogo guziaz.

38 Hori da manamendietan haue
haundiena eta lehenia.

39 Biarreana horren idwikua da.
maithatukouzu zure laun protobimua
zure burua bezala.

40 Bi manamendu horietan sarzen
dua lege guzia eta profetak

41 Bildiak zaudelai farisauak
yesusek ein zein galde han.

42 Zer zanzii Orichtoz ? Noen semia
dela ? ihardetsi zakoten : Dabitena.

43. Eorran txeen : Nola bua Dabitek
izpilikaz mintzo delarik, ditzen du bere
yauna, erranex.
- 44 Yaunak eorran dako ene yaunai :
yarzite ene eskoinetako aldian, nik eman
artio zure etxerik zure zarjon aspiko
alkhizat.
- 45 Dabitek beraz ditzen badu bere yauna,
nola ditteke haren semia.
- 46 Nehoket etzakon ihardetsi ahal; eta
ordutik haat nehore etaitzakon ansartatu
denween galdeitera.

XXIII Cap^{ia}

- 1 Ordian Yesus mintzatu zen populuari
eta bere dizipuliez
- 2 Erraiten zeelarik : Moysen alkhian
yarriak bira Eskribanuk eta farisanuk.
- 3 Eorran dauzuten guzia beira zazu
eta eizu : bainan hek eiten dutema etzarula
ein : Zeen eta erten baitute eta ez berak
eiten.
- 4 Estekutzen tuzte sama gohorrak
eta ezin yasen eskunak eta berzer
gor soinen gainat zarzen eta berak
ez tuzte eriaz ee hiita nahi.
- 5 Bainan eiten tuzten guziak eiten tuzte
gizonex khusiak izaitatik : hortakotz
eiltzen tuzte larun cherundak berzek
bano lutzio zahalan eta soinetako
healok berzek bano lutzio.
- 6 Baskarietan ppaithe tuzte lehen lekialk

- eta lehen alhiak bilkhuretari.
- 7 Eta agurak plaxetan eta gizonex
deitziak izaitia nautiak
- 8 Baitan zik etzaziila bitia deitziak
izaitia nautiak ez baituzii nauti bat
bezik eta guziak aneak ~~zitate~~
- 9 Etzaziila nehorre deith aita ez
baituzii aitaat bezik zeridan dena. ^{baitziizte}
- 10 Eta etziiztela deitziak izan nautiak
zeen eta ez baituzii nauti bat bezik,
Crichto.
- 11 Ziin artian haundiema dena izain
da bezzen cherbitchari.
- 12 Zeen eta bere buria alchaltako diina
izain baita aphaldia; eta bere buria
aphaltzen diina izain baita all chatia.
- 13 Klamatgachtuao ziintzat scribanak
eta farisan ipokritak; zeen eta hesten
baituzii gizonex zeruko erresuma,
etzaiizte sarzen zihant ez eta uzten
sarzera sarthu nahi luketenak.
- 14 Klamatgachtuao ziintzat scribanak
eta farisan ipokritak; zeen eta ihesten
baituzii alhargun etchiak ziin ohoitz
luzen etakivian; hortakota ukain duxii
yuyamendu garratzaokua.
- 15 Klamatgachtuao ziintzat scriban
eta farisan ipocritak zeen eta i'basoa
eta leihorra kurritzen ~~bat~~ ^{baituzii} yudy
bilhakatzera noait bildu nahiz; eta
bildu onduan eiten baituzii ifernuko
seme, ziiik baino bitan gehiao.
- 16 Klamatgachtuao ziintzat aitzin dari

itsiak zeinek erlen baitaxii : noaitetik zin eiten
badu templuaz ez da deus : zin eiten badu
berriaz templotho urhiaz zordun da.

17 Erhuatik eta itsiak : zein da gehiokua
urhia ala urhia bera saindu eiten templua.

18 Eta noaitetik zin eiten badu aldariaz
densik ezta eta zin eiten badu aldariaun
gainian den ofrendaz zordun da.

19 Itsiak ! zein da kändiao ofrenda
ala ofrenda sainduzen diin aldaria?

20 Nokee zin eiten baitu aldariaz, hartaz
eitendu zin eta haren gainian diren
ganza guzietz

21 Eta nokee zin eiten baitu templuaz
zin eiten du hartaz beraz eta haren daunaz.

22 Eta nokee zin eiten baitu zeriaz,
zin eiten du yinkuain troniaz eta hartan
yarria denaz.

23 Zlamagachtuao zintzat scribanak
eta farisan ipokritak zeinek padzen
baitaxii ahamendain anethain eta kuminain
detchima eta batez beirutzen lepeko ganzaik
haundienak, ~~ya~~ zuzentusuna, urrikalmendia,
eta fedia ! horiik tira beiratu behar xien
ganzak ~~ber~~ berziak baxterroat utzi gabe.

24 Aintzindari itsiak, zino edatekua
iraxten duxii uli baten gatik eta kamelu
bat ihosten duxii

25 Zlamagachtuao zintzat, sriban
eta farisan ipocritak zein eta basoain eta
axitain Rampia chahutzen baitaxii,
barnetik bethiak zixtelatik ohoinkeriaz
eta lohi keriaz.

26. Farisan itsia, garbi zak lhenik basuain
eta asistain barnia, kampuare izaps dain
garbi.
27. Kalamat gachtua zintzat sribanak
eta farisan ipokritak iduri bailuzii hil zilho
churita batzu, kampoaz edex eiten dutenak
yenden beietan eta barnian baitira
bethiak hil heruzuez eta zer nahi
nxtelduraz
28. Kalala hala iduriuzii kampoaz gizon
zuzen batzu yenden beietan bainan barnex
bethiak zizte ipokritiaz eta zuzen gabetasunaz.
29. Kalamat gachtuao zintzat skribanak
eta farisan ipokritak profeten tzat tomba
eiten ai ziztenak eta yustien tomben
ederzen ai ziztenak
30. Eta erben duziinak; izan bagina
gure aiten ~~demorretan~~ eunetan ez ginitin
launduko profeten odolain chuzen.
31. Eta hortakota zihamen zihauin
lekhuko zizate, profetak hil biztarenen
seme ziztela.
32. Eta bethu zaxii zik ee ziiin aiten izarria.
33. Subiak, biphera arraza! nola ^sexpakabeko
zizte ifernuakko ifernuaketeke yuyamen dutik
34. Kalorra zendako lorrillo dauz kizituan
profetak, zuhurak, eta skribanak eta
hetarik batzu hilen bizii, berziak
kuntzefikatuko, berziak azotatu ko ziiin
bikkhuretari, eta perseituko bizii hiez hizi
35. Ziiin gainat chue dain odol garbi
guxia, hasiak abel yustnain odolletik

222
Zakhariaz ~~naame~~ Darakiam semiam odoleraan,
zeina hil baituzii templuain eta aldarium artian.

36 Etazki: ertan dauzit : horiik guziak
yinen dira orai Otzi den yenerazione kunen
gaineat.

37 Yerusalem, Yerusalem, profetak liltzen
ditanana eta hizeanot ~~izzen~~ iorriak
zizenak harikatzen, zembat aldiz nahi
izan linat bildu hize haurrak, oilotek
Oiltzentin berala bere chitak healen pran,
eta ezpaitun nahi izan.

38 Laster geldituko zanzii ziin etchia hutsa.

39 Ertan dauzit beraz enuzu gehian
Khutiko erran artio; Bencikalia, Yamaian
izenian heldu dena.

+

XXIV^m Cap^{ia}

1 Templolik atheata, bazuan. Eta
hurdildu zitzaikon eakusteko zera
ederki eina zen templua.

2 Bainen yesusek erran tzeen:
Khutun tzii horiik guziak? Etazki
ertan dauzit, ez da geldituko hemen
horiik harriain gainian, barheatria
izain ez denik.

3 Gero yavia zaulaik Olibeta mendiam
gainian yin tzi~~tz~~axkon dizipulu batzu
chilik erraitera: Erraizu, noiz gertatuko
dira horiik? eta zer seinaletaik
Zantuko duu zure yitea eta mundiam
akhaantza.

4 Yesusek iharadebi zeen: Casu eizii

nehok etzitzaten engana.

5 Zeen eta hamitz yinen baitira ene izemian erranez : Ni maiz Oribho: eta hamitz enganatu ko tizte.

6 Oribho-ozu onno miztatzen gerlax eta getla famaz . Baiman etziiztela Kecha : horiik gerthatu beharrik tiza. Baiman extitete onno akhaantza.

7 Exen alob altchatu ko dira populiak populien contra, erresumak erresumen contra eta izain dira izurritiak gasetiak eta lue ikharak hamitz lekhatan

8 Kloriik guziak extira orduko gaitzen hasiak bezik

9 Ordian emain zintete tormentetan ; hilaziko zintete eta izain zinte zizte hasialiak natione guzietz ene izena dela kotz.

10 Eum hetan hamitzak izain dira eskandalisatiak, elgar saldun ko ute eta elgar hasialu ko

11 Eta uertu ko dira hamitz profeta falsu eta hamitz yende enganatu ko ute.

12 Eta gajdakeriak gaindi einen baitu, hamitzen amodina hoztu ko da.

13 Baiman irauen diina azkenora ano salbata izain da

14 Eta hedatia izain da erresumako Eban yelio hau mundu guzian, natione guzietz lekhu kotasun izaitko eta ordian yinen da akhaantza.

15 Beraz noiz etare Khnsiko baitozu desolati^{zi} onexko abominaziemia templen dan

- Letkin saindion, Daniel profetak onan diin
 bezala; izakurzen diinak untra har beza.
- 16 ordian yudean dizenek ihes eiz dextela
 mendietak:
- 17 Teilakain gainian dena ez daila yeats
 etchetik zeiten erumaiteko.
- 18 Eta alhorrian dena ez daila itaul
 etcheat bere soinetkuain harzetko.
- 19 Bainen hamatgachtaso eun hetan
 izorak edo amagno izain dire
 martekiendako
- 20 Othoitz eizu berax ziin ihesa ez dain
 izan menian, ez eta ebrakoitzich)
- 21 Zeen eta izain baita ordian afflikzime
 bat hain haundia nun ez baita halakoik
 izan mundian hustetik orai artio
 ez eta izain ee.
- 22 Eta eun hek ez balira laudtiak
 izan nehorree etzen salbutuko: bainen
 haundien gatik izain dira laudtiak
- 23 Ordian noaitak er~~u~~ilen badanzii;
 hemen da cēchto edo han da: etxaxiila
 sinhets.
- 24 Oertoko dira Oerchto faltsiak eta
 profeta faltsiak; eta eunen tuzte ganza
 haundiak eta mirakuliak engana
 artiozaano ahal balitz, haundiatk berak
- 25 Zeluna nun aitzinetik erran
 dauzkiziitan
- 26 Eten badanziite: haru ~~desertian~~^{moetian}
 da etxiiztela athea; etche barne barmian
 da, etxaxiila sinhets.
- 27 Nola chiz michta atheatzen delarik

inzkiko aldetik auzen baita berxe baxkerreano,
hala hala izainda gizonain semain yitia.

28 Nun ee izain baita goxputza, han izain
bilduko dira orrannak

29 Tribulazionexko eun hetarik berehala,
inzkia hoilbdutko da, eta ihargiak
ezdu gehian emain bere argia; izarnak
eroriko dira zerutik eta zeruko botheriak
khordo katiak izain dira.

30 Eta ordian aertuko da zerian gizonain
semain bandera luuruko nazione guziak
marretan emain dira: eta khusico ute
gizonain semia yiten zeruko lhanotan
bothere eta argitasun haundi batekin

31 Eta iorriko tu bere ainguririk bere
trumpeta ozenekin biltzera bere
hantabiak mundian lau ~~batonelaik~~
izkinetarik, zeruko baxter batelaik
berzera.

32 Pitendotik haraxii parabolaat:
haren adarriak oono gurte ditelaik
eta ostnak sozzen ai ditelaik baakizii
nda hnebil dela.

33 Hala hala gauza hok guziak
khusten tuziilak yatin zazii yudanik
athian dela.

34 Etazki erren dauziit ez dela
paratu yeneaxione hau gauza
horirik gertatun gabe.

35 Zerira ta luura paastuko dira
barran ene hitzak ez tira paastoko.

36 Eun luura eta oren luura nehorik
ex faxki ez etare zeruko oin guririk,

ene aitak beirik

37 Noein eumetan gethaku izan zena gethaku
da gizonain semian yitian.

38 Zeen eta uhaldian aitxinetko eumetan
gizonak ai baitziren yaten eta edaten,
eskotzen eta bere haurren eskotazten,
Noe arkan ~~satu~~ sarreko eumeraano.

39 Eta baitziren batec oharu uhaldia
yin arho, oro sunbitu baitzitin: hala hala
izain da yinkuain semia yiten demian.

40 Ordian bi gizon izain da dira ~~eyhamatian~~ alhorrian:
~~chotzen aiko direnak~~ bat izain da hartia
eta berzia utzia.

41 Bi maxte izain dira eyheru otian chotzen
aiko direnak bat izain da hartia eta
berzia utzia.

42 Iatzarriak zante berax zeen eta ez
baitakizii zee tenorez yinen den ziin
yama.

43 Yakin zaxii berax ban, etcheko yam
batek balaki zee tenorez yinen den
ohoina, iatzarriak eon lartekke eta
ez lexake beretchia arroatzea utz.

44 Tolala hala zante zii ce beha,
zeen eta utze ez duxunian yinen baita
yitth gizonain semia.

45 Zein, utzen, dela sehi arthos eta
suhura, bere nansiak⁺ tenore demian
yatera emaiteko.

46 Dohatza da sehi hura, zeina nansiak
yiten delarik, hola ai dela hatzemain baitu.

+ zarru diina bere sehi guzien gametko, heh

- 47 Etaz ~~erraiten~~ ^{ertan} dauzait, bere huntasun
guzien gainetxo zarriko ditila.
- 48 Sehi gachto harek ertan ~~ba~~ badu
bere bihotzian : berantzen ene nansiak
yitea.
- 49 Eta hasten bada bere sehi launen yotzen
eta yuten eta edaten mozkorrekkin
- 50 Yisen da sehi haren nansia nste ~~er~~
ertian eumian eta extakim ozenian.
- 51 Eta beechiko du eta zarriko gachtainekin
batian eta han izain dira niarrak eta
horaz kharrasakak

XXV Cap^{ia}.

- 1 Ordian zeruko orresumat iduri iziam
du hamac birgina, zeinak bere lampak
hartuik yuan baitzen esposen bideat
- 2 Zelataik bozz ~~eh~~ etnuak ziren eta
bere bozz zuhwirak
- 3 Bozz erho hek bere lampak haraxian
etzuten olioit hartu berekin
- 4 Baiman zuhurak hartu zuten oliua
bere untzietan lampekin.
- 5 Eta nola berantzen baitzuten esposak
yitia loaletu ziren oro eta lokhartu.
- 6 Baiman gauherditan aitu zuten nihu
haundi bat. Zeluna esposa nun heldu
den, zaxte haren bideat.
- 7 Ordian yeiki ziren birgina hek
guziak eta bere lampak prepsatu zuzten.
- 8 Eta erho eroran zuten zuhwirak,

94
emauzii zin oliotik zeen eta lampak
hiltzen baitzauzkin.

9 Zuhuruk ihardetsi zuten: ez,
belduruz eta ez dezarrun aski ukhan
ziintzat eta guretzat, bainan zazte
saltzaletat eta behauziina eosazii

10 Eta costera zazalaik esposajin
tzen; eta lampak prest zaurkatenak
sartu ziren harekin esteietat eta
athia hetsia izan zen.

11 ~~Aoz~~ noizbait gero yiten dira berze
birginak ee erten dutela; yauna, yauna
idik zauxu.

12 Bainan hat ihardetsi zeen: eiaz
erten dauzit. Etziuztet zautzen.

13 Zante beraz iatzarriik zeen eta
ez baitakizii euna ez eta tenoria.

14 Alala nola gizon batek herririk
woun zualaik deitun baitzitiin bere
zerbitzariak eta eman baitzezteen
bere huntanmak eskietara.

15 Eta bati emantzazkon borz talentu,
berzeati biga, eta berzeati bat, bakokhai
bere ahalain urabera eta berehala yuan
tzen.

16 Borz talentu ukhan zitiina yuan
tzen beraz eta tratian aizan heekin
eta idaazi xitiin berze biga. boez.

17 Halaber biga ukhan zitiinak,
idaazi xitiin berze biga.

18 Bainan bat berik ukhan etziina
yuan tzen lurrin zilho baten zilhoaten

19 eitera eta han gorde ziin nansioa diria.
Demora puskaaten burian jin
tzen zerbitzari heen nansia eta sartu
zen condutan heekin

20 Eta hurbilduik boz talentu ukhan
zitiina eskaini zakon berze boz ee
erten zakolrik : yauna eman dazkidaxu
boz talentu, huna berze boz idaazi
tuanak.

21 Erran tzakon bere nansiak : untsa da
zerbitzari huna eta arthosa zeen eta
guz gauza gutian leihal izan baitzira,
zarriko zitut hamitzen gainian sar
zite zure yaunain bozkariqnan

22 Hurbildu zen gero bi talentu ukhan
zitiina eta erran tziin : yauna eman
daz qui daazu bi talentu, huna berze
biga idaazi tuanak.

23 Erran tzakon bere nansiak : untsa
da, zerbitzari huna eta arthosa zeen eta
gauza gutian leihal izan baitzira, zarriko
zitut hamitzen gainian sar zite zure
yaunain bozkariqnan

24 Ondoan fintzen talentu bat ukhan
ziina re eta erran tziin : yauna baakit
gizon txorrotz bat tziela eta biltzen
duzula erain extuzun lekian eta harzen
eman extuzun lekian

25 Eta beldueta nix eta yan yuan niz
eta gordeut zure talentia burian, huna
nun duzun zurea.

26 Baina ihardetzi zakon bere nansiak:
zerbitzari gachtua eta aferra, bazinakiin

96.
97

biltzen niila erain ez ni'n ~~eta lil ha~~
lekian eta harzen eman ez ni'n lekian.

27 Behar ziniin beraz eman ene
dizia idazian yin eta hartuko bainin
enia, gaineako idaziazikin.

† beraz 28 Khen txakozit[†] bere talentia eta emokii
hamar talentu tiinai.

29 Zeen eta diinai emana izain txako
eta izain du gaindizka; bainan extinai
dila idwi diinare khendu izain txako.

30 Eta zerbitzari afer hori awthikazii
kampako ihumbetaat; hain izain da
niar eta horra kharraska.

31 Noiz etare yinen baita gizonam Semia
bere manifestatian, ainguen guziak
berkin ditila yarriko da bere loriazko
alkhian.

32 Eta bilduko dira populu guziak
haren aitzinian aitzineat, eta beechiko tu
batzu berzelatik, hala nola arzian
batek ardiak akherretatik beechten
baititu.

33 Eta zarikotu ardiak bere eskoinek aldian
eta akherak bere akheruko aldian

34 Oredian eroin du erregok bere
eskoinekok: Chavote ene aitzin
beneikatiak, gauza zazii mendeen
hasletik prepaatua izan zanziin
erresuma.

35 Jose izan baita eta eman baita axi
yatera, eavri izaniz eta eman daaxii
edatera; arrotz izaniz eta haeta muzii
etcheat,

36. Buluzia izan niz eta aldata muzii,
eri izaniz eta Khustera yin tziizte, preso
mintzan eta yin tziizte eneanat.

37 Ordian ihardetsiko dakote yustiek.
Yauna noiz ~~h~~ Khusi zitun gosia eta
eman baitanzun yatera, earria eta eman
baitanzun yatera eatera.

38 Noiz Khusi zitun arrotz eta etcheat
harku baitzitan, edo buluzia eta estali
baitzitan

39 Eta noiz Khusi zitun eri edo preso
eta yin baitkiza zurean

40 Eta erregiak zeen erregiak eiaz
erten danziit noiz elare ein ~~baituzii~~
baitakozii ene anea ttipien hotaik
bati, nihawei ein daazii.

41 Ordian errain dee exkerokor ee.
Zazte eneanik wurun, madarikatiak
bethieruko surat zeina phiztia izan baita
deuoriantzat eta haren oingurientzat.

42 Jose izan niz eta extaaxii eman
yatea, earri izan niz eta extaaxii
eman eatea.

43 Arrotz mintzan eta ez muzii etcheat
Biedu: buluzia eta ez muzii etali, ~~et~~
eri eta preso eta etzakiaate Khustea yin.

44 Ordian ihardetsiko deete hek ee.
Yauna noiz Khuzi zitun gose edo earri
edo arrotz edo buluzia edo eri edo preso
eta etzitan laundu.

45 Eta ~~h~~ hak ihardetsiko dee: eiaz
erten danziit, noiz ee ez baituzii ein
ttipi hotaik bati extaaxi enire ein.

98.
46 Eta yuain dira hok bethieroko suplicio fat
ynstrak aldiz bethieroko bixitzeat

XXVIⁿ Cap^{ia}

- 1 Yesusek akhaatu zitilaik sochar
hociik erran tzen bere dizipuliez.
- 2 Baakizii bi ennen burian parko
einen dela eta gizonain semia saldia izain
dela, Kuntrefikatia izaiteko.
- 3 Bizkitartian bildu ziren, aphez
nansiak eta populuko zaharraz, Kai fus
deitzen tzen aphez haundiam salhaat
- 4 Eta elgarrekin biltzar eiten zuten
a yesus amurrez hartzemaiteko eta hilaartzeko.
- 5 Eta ertan zuten: ez dezaram ein besta
eunaz beldurrez populain artian extain
izan izain zer bait nahas dura.
- 6 yesus Betaman xelaik Simon lepratsiam
etxian.
- 7 Zer bildu zitzaiken marteki bat
alabastrazko untzi bat eskian olio prezio
haunditako atez bethia, eta mahian
yavriik zailaik churi zakon burutik
behera.
- 8 Hori khustiaikin dizipuliak khechatu
ziran eta erran tzen: zendako horigal?
- 9 Sal zaitken khario et diria eman
zaitken beharrez.
- 10 Yesusek baitzakim zer zaasaten erran
tzen: zendako khechaazten durii marze
hori? hurek emi ein dautana untsa da.
- 11 Baitaxii bethi beharrik ziihin: bairan

ni ez muzii bethi ukhoan

12 Eta usain gozo hau gainera churi dautanian ene ehorzateko ein du.

13 Eiaz erren dauxiit, nun ee barheatia izain baita ebanyelio hau mundu guzian, hurek ein diinare erana izain da huren ehoitzapenetan.

oko

14 Ordian yuan tzen hamabietarik pat yudas Iskariot deitzen tzena apher nansietat.

15 Eta eran tzen. Ze nahi dauxi eman eta eskietat emain dauxiit? eta hek hitzeman zakoten kosta hamare ziharre pexa.

16 Eta ordutik haat occasioneaten Gilha zailan haren emaitako heen eskutaat.

17 Altcharigabeko oien lehen enman, yesusi hurbildu zitzaizkon dizipuliak eta eran tzen: Nun nabuzu prepa dezoun baskuain yateko behar dena?

3

18 Yesusek ihardetsi zeen. Zazte hirirat holakunainat eta erakozii: Nausiak iorzen gitu eraitora; ene tenoia hurbil da, ~~zue~~ zurecheat heldu baskuain eitera ene dizipulietkin

19 Dizipulietk ein tzenen yesusek manatu zeen bezala eta prepaatu zuten baskua

20 Alra yin zelait mahian yarri zen bere dizipulietkin

21 Eta yaten ai zelait eran tzen: eiaz erren dauxiit zietait batek salduko nu.

22 Eta trichtatu ziren haundizki eta hazi zitzaizkon bederazka erraiten:

ni othe niz, yanna.

23 Thardetsi zeen .. eskia enekin batian
platan emaiten diinak salduko nu.

24 Gizonain semia baduka hartaz,
ichkiatia izan den bezala. bainan
hamat gachtao gizonain semia saldu
diinantzat : hobe zutkeen ez balitz
behinee sortu.

dako

25 Erran tzakon bada yndas saldu
ziinak : ni othe niz nansia ? Thardetsi
zakon : zuthean erran duzu.

26 Afaiten aizirelaik, hartu zin yesusek
eia eta bereikatu zin eta hartu zin
eta ~~erran~~ ^{eman} tzeen bere dizipulue eren
zeelaik : huc zaxii eta yan tzaxii
han da ene gozphutza.

27 Eta kalitza hartuta, eskerrak bihurtu
zitiin : eta eman tzeen eren zeelaik.
Edan tzaxii huntuak guziak

28 Zeen eta han ene odola baita, testament
berrikua, zeina churia izain dena hamitzentzat
bekhatien burthamendutan

29 Eren dauzit beraz : ezerala hemendik
haut edain mahuts ano huntuak, ene
aitain erresuman zikiin beriz edanen
duan eumeraano.

m?

30 Eta eskerrak erran eta yuan tzizen
olibeta mendizat

31 Oedian yesusek erran tzeen : ziki
guziak gan huntuak eskandalisatiak
izain zizte eneatik, zeen eta ichkiatia
baita : yokoot * arzaina eta barheatako

* il faut absolument yokoot

- dira ardiak
- 32 Baiman hilen artehik phixten nixalaitz
zik bano lehen yuain nix galileat.
- 33 Piarresetik ihardetti zakon: Berze
guziak eskandalisatzex badirare
zureatik ni eniz sekulan eskandalisatuko.
- 34 Yemsetek erran zakon: eiaz erren
daxut: gan huntan berian oilarriak
kiantatuko diin bano lehen hiru aldiz
ukhatuko nuzu.
- 35 Ihardetti zakon Piarresetik: hil behar
banuce zurekin etzineraxket ukha.
Hala hala erran txakoten berze dizipulietz ee.
- 36 Ordian yesus yin txeen heekin
yesemani deitzen zen herriek katetara
eta erran txeen dizipulietz: Zante hemen,
haachera othoitz eitera yuaiten nizan
demboran.
- 37 Eta hartatik berekin Piarres eta
Zebedein bi semiak hasi zen txichtatzen
eta bihotz hersturan yarzen.
- 38 Ordian erran txeen: ene bihotza
txichte da hil artio: zante hemen
iatzarriak enekin.
- 39 Eta aitzina chan yuamit emantzen
ahuspez burreat othoitz eiten xiila
hitz hotan: ene outa, ahal bada,
urrun daila kalitz han eneamik:
halaihan ee izan daila ez nik nahi
bezala baiman zuk nahi bezala.
- 40 Eta yin txeen dizipulietat eta hatzeman
zihin lo zandela eta erran zakon Piarresi:
Ze baa etziiztea eon ahal izan iatzarriak

oen bat enekin.

H1 Kanste latzarriik eta eizi othoitz
tentazionetan ez erortzeko zeen eta
izpiitia erne baita eta harria ahul.

H2 Bigarren aldikotz yuan tzen eta
othoitz ein tziin erren ziilak: ene oita,
kalitz han ez padaithe urum nik edan
gabe, ein bedi zure ~~boron~~ boondatia.

H3 Itzuli zen beriz ee eta hatzeman
xitim lo zandela zeen eta beiak pizutiak
baitziuxten

H4 Eta hok utziik beriz yuan tzen
othoitz eitera hitzgarren aldikotz, hitz
berak erren xitila.

H5 Gero yin tzen bere dizipulietat eta
erren tzen: lo eizii orai; eta pansa
ziizte: tenoria hurbildia da; eta gizonain
semia emana izaitza dua gachton
eskutaat.

H6 Chuti ziizte, guazen; saldu behar
nina hurbildia.

H7 Oono mintzo zelak, yudas kamabietak
bat, yin tzen, eta harekin yende multzo
haundi bat espatekin eta makilekin aphez
aintzindariek eta populuko zaharrek
iozriik.

H8 Saltzen x ziinak seinaleat eman
tzen errenex: zerrice pot emdin baitakot
hura da: hore zaxii

H9 Eta berehala hurbilduik yesu erren
tzakon: aigue nansia, eta pot eman tzakon.

50 Yesusek ihardetti zakon: aich kidia,
zertara yin tziira? Ordian hurbilduik

eskiak gaineat eman ~~txak~~ txaknoten
eta hartu zuten.

3nen 51

Eta yesuekin zenetaik batek eskutan
hartuik expata yo ziin aphez nansidan
zerbitzari bat eta beharria mochte zakon.

52

Ordian yesuek erran txakon: emazu
expata bere lekian zeen eta expata
harzen guziak expataz hilen baitira.

53

aguztidan

Ustentzia etzaketala othoitz ene aita
eta ezantala iorriko berehala hamabi
ainguru tropa bano gehiao

54

Bainan nola betheko da Eskritura,
hola gerthatu behar baita.

55

Ordian berian yesuek erran txakon
yende multzo hari: Ohoiz batean
bezala yin txizte ene harzera expatekin
eta makilekin: eun guziex bizkitartian
ziin artian nin daun templuan eakusten
niila eta ez nuxu hartu.

56

Bainan han guzia gerthatu da profetok
ichkiriatia bethia izaiteko. Ordian dixipulu
guziek utzi zuten eta yuan bizien ihes.

57

Eta yesus hartu zutenek ereman
txuten Caifas aphez nansianat
zeinain bailhan Eskribanak eta zaharrek
bildiak baitziren

58

Diarredjek) urrundarik yarraiki
zitakon aphez nansiam Korloraano Kollia
eta barneat sarthnik yaru zen
sehiekim batian, Khuzteko gauzak
zertarako ziren

59

Aphez nansiak eta biltzar guzia
lekhu kotatun faltu baten bilda zaitzen

- Yesus hila arteko.
- 60 Eta etzuten hartzeman, nahiz hanitz lekhuako faltsu aritu ~~zen~~ ziren. Oskemian bizkitartian yin tziren bi lekhuako faltsu.
- 61 Eta erlen zuten: Helmek erran du: Ametik bezaket yinkuam templea eta hirue emen burian beviz alteha.
- 62 Ordian aplez haundiak erran tzakon yeidiik: eztazia deni hardesten hok zutaz erlen dutenaz?
- 63 Baiman Yesus chilik zaur. Eta aplez haundiak erran tzakon: Yinko bizi denain izenian manatzen dauzute erraitiaz hea ~~erichto~~^{erichto} ziren erichto yinkuam semia.
- 64 Yesusek ihardetsi zakon: erran duzu: bizkitartian erlen dauzute khusikowzula eun batez gizonain semia yavria yinkuam mayestarian eskoinian eta ~~yiten~~ heldu dela zeruko lanhon gainian.
- 65 Aplez nautsiak uratu zitiin ordian bere seinekuak erlen ziilaik: Blas fematu du; badunia oono lekhuako beharrik? horra nun zihank aituuxiin blas femioa.
- 66 Zer zanzii? Ihardetsi zuten: meechi du heriotzia.
- 67 Ordian thu ein zakoten beitharteat eta yo zuten ukumilo ukhaldiz; eta berzeatzuk beharondokukak emaiten zaxkoten
- 68 Erten zutelarik: Erichto amazak, hea nok yo him.

69 Bizkitartian Diarres Korzian
yarriik zann eta hurbildu zitzaikon
neskotas erden zakola. Zax zu ere
Jesus Galilea kuaiKin zinen

70 Bainen ukhata zinn guzien
aitziman, erden ziilaik: extakit
ze erden duzun.

71 Nola Korletik yalitaen baitzen
berze neskato atek khusi zinn eta
han zirener erran tzinn: han ee
Jesus Nazarendarriakin tzen.

72 Eta haruk berrix ukhata zinn
zin einex erden ziilaik: extat
Zantzen gizon hori.

73 aphe baten burzian han tzirenak
hurbildu zitzaikon eta erran
zakoten: eiazki zu ere hetaiK
tzira: zure mintzuak + salhatzen + berak
zitu

74 Flasi zen ordian arneuz
eta yuramentoz erden etziila
Zantzen gizon hura. Eta berchala
oilarrak cantatu zinn.

75 Eta ohitu zen Diarres Jesussek
erran tzakon hitzaz: Oilarrak
Kantatu Bano lehen hiru etan
ukhatuko nuzu. Eta Kampoat
Yuan eta mare ein tzinn minki.

XXVII^m Cap. ia

1 Goiza Yin tzelaik bitzax
eitan tzuten aphez nansiek

eta populiam arteko zaharrek, Jesus pen
hilaazteko.

2 Eta estekata ta ereman txuten eta
eman Pentio / Pontzio Pilatus
gozmadorian eskietan.

3 Judas, hura saldu ziina,
kuskaitim hiltzera kondenatua
zela, urrikitan emantzen eta itzultsian
aphex nansiere eta zaharrek hoita
hamar diru pezak.

4 Erran tzeen: Bekhatu ein dut,
salduz hobenik gabekuan odola.
Thardetsi zaktoren guri zer dohaku
Kusak hiank.

5 Ordien auzibikila diria temploan
gileat itzuli zen eta bere burua
urkhatu ziin.

6 Baiman aphex nansiek, hartuta
diru hura, erran txuten: Ezta xilchi
hoon emaitia tresorrian, odolain
prezina baita.

7 Eta elgare aituik esoi zuten
elbe eileaten alhorra arrotzen
~~elbe~~ ehortzeko.

8 Hlortakotz alhor hura deitria
da onore Hlazelamq erran
naki baita odolain alhorra.

9 Ordian izan tzen bethia
Yeremias profetaim hitz hau
hartu tuxte hoita hamar diru
pezak xirak baitira saldua
izan zemain sarra eta zeina
esoi baitzenen Izraelgo hamar

harzeetan

10. Eta eman txzte utzi eileaten
alhorraintzat, yamak manatu
zantak bezala.
11. ~~Jesus~~ ~~zein~~ zein
goornadoriain aitzinean eta himek
galdein txakon: Yudiien erregia
Zireu? Yesusek erran txakon:
hala erren duzu
12. Eta akusatia baitzen apher
nauzez eta zaharrez deusee
etziin ihardetsi
13. ordian Pilatusek erran txakon:
ertuzia aizen zentat lekhu kolatun
emaiten duten zure gain?
14. Baitan etzakon hitz baten
gaisean ee ihardetsi hala nun
goornadoria estonatia baitzaun
15. Goornadoriak baxiin usaya,
besta eunian populiari emaiteko
presun erretarik nahi ziina.
16. Baxiin ordian presuner bat
aiphatia Barrabus deitzena ~~txena~~
zein nahuzii eman dezakzitan
Barrabus ala Jesus ~~txe~~
Oreichts deithia dena?
17. Gurziak bildint, ^{zeinait lezaz, Pilatusek erran txeen: 14}
18. Zeen eta baitzakien ~~harrax~~
bekharizkuaz eman txutela haren
eskutan.
19. Txarriik zantarik bere alkhian,
maztiak erranaazten dakko:
~~Extaila~~ Extaila ~~dena~~ deusee
izan zure eta gizon ~~guzti~~ yusto
horren artian: zeen eta hamitz

tormenta yasan baitit gauze amentbetan
hori dela kansa.

- 20 Apher nansiak eta zaharrek burian
eman zakoten populai Barrabasen
galdeita eta yesusen galaaxtia
- 21 Goenadoriak erran tzen ordian:
Bietatik zein nahuzii eman dezaxzitan?
eta hek ihardetsi zakoten: Barrabas.
- 22 Pilatusek erran tzen: Ze euren
dut boaz yesusez Oichlo deithia denaz
- 23 Guziek ihardetsi zakoten izan
daila kuntzefikatia. Goenadoriak
orten dee: Bainan ze gaizki ein du?
Eta hek nihuka zauden gohoran
erranex: izan daila itzalia kuntzian.
- 24 Kusiak Pilatusek etzila deus
idaaxten bainan aaxpotta haundito
Zela, kharraxiz ziin hurra eta
eskiak garbitzen zitila guzien
aitziman erran tzen: Ni chahu niz
~~gizon~~ yusto horren odoletik: zaitax
denaz khnsaxii
- 25 Eta populu guziak ihardetsi ziin:
Horren odola eror daila gure gaineat
eta gure haurren gaineat.
- 26 Ordian eman tzen Barrabas
eta yesu axotaaxita emaiten
emaiten dee kuntzefikatia izaiteko
- 27 Berehala goenadoriain soldadok
preziosat ereman eta yesus, bere
~~la~~ laun guziak bilhaaxi zute
Zuxten haren ingurutat.

- 28 Eta Soineknaak khendu ta kapa gorri batez
estali zuten
- 29 Gero arantzeko labeo at ein eta
zarri zakoten biziak eta Kanabera at
eskoimian. Eta belkumikatuaren
aitziman buntatzen zuten erranean:
Agur yudien erregea.
- 30 Eta ihu epiten zakotelarik, haren
zuten Kanabera eta luria yuden zakoten.
- 31 Eta hartaz yostatu onduan, khendu
zakoten kapa gorria, eta bere soineknaak
eman eta kuntzefikatzen ereman zuten
- 32 Elizirik aitea ta hatzeman zuten
gizon bat zirenen darra Limeon deitzen
zena eta borchatu zuten Jesusen
kuntziain khurreatzera.
- 33 Eta heldu ziren Golgotha deitzen izen
lekhu batera, Kabarnoko lekhuera
- 34 Eta eman zakoten eatera annua
khirastirik, eta yastatu eta izan edan
nahi izan
- 35 Kuntzefika^{tu} zuten onduan, haren
soineknaak zatitu zizuten elgarren
artian chochia tiratuik bethia izan zain
profetam hitz hau: zatitu tuzte beren artian
ene soineknaak eta ene arropa chochian
tiratuute
- 36 Eta yariik beizitzen zuten
- 37 Eta eman zuten haren biziain gainian,
ichkizoz zendako hil zuten: Kan da
yudien erregea.
- 38 Ordian Kuntzefikatu zizuten haxekin
bi ohoin, bat eskoimian eta berzia ezkorian

- 39 Eta handik iraitian Blasfematzen tzuten,
buriak eiliz
- 40 Eten tzutela: Flea baa, hi yinkuain
templua ~~bat~~ barheatzen dukana eta
berriak hiru eunex altchatzen ber beira
zak hize buria: yinkuain semia balinbahi
yents hadi kuntzetik.
- 41 Kalaber trufatzen tziren aphez nansiak
eskribanekin eta zaharrekim erten tzutela.
- 42 Berriak beiratu tu eta bere buria
etrate beira. Izraelgo erregia balinbada,
yents daila berehala kuntzetik eta —
sinhetiko duu hareaiten
- 43 Yinkuain ~~baith~~ baithan du bere confientzia
Yinkuak maite badu libra dexala orai: eruan
du barden: yinkuain semia.
- 44 Flarekin kuntzetikatzak tziren ohoinek
gaizki berak erten tzaxkoten.
- 45 Eumeko seigaren orenetik eta —
beatzigarreneano lurra izan tzen
ilhumbetan.
- 46 Beatzigaren orenian, yesus uihu harundi
bat ein tzim eranez: Eli, Eli, lamma
zabaktani? eruan nahi baita Ene
Yinkua, ene Yinkua, zendako utzi nuzu?
- 47 Zelan tzirenetaik zembaitak hoci
aitziain erten tzuten: Elias deitzen du.
- 48 Eta berehala betarik batek laster
einik hartu ziin esponyatat ozpinex
bethia eta Kanaberaaten puntan eman
eta eatera emaiten tzakon.
- 49 Berrek erten tzuten: Zante, Khus
dexan hea Elias yinen den horren libatzeria.

- 50 Bainan yesusek berri eze uihu
haundi eiz eta, azken hatsa eman iziin.
- 51 Ordian berian temploko belua uratu
Zen bi zathitan gainetik behereano:
lurra ikharatu zen eta arrokatik
arraitdu ziren.
- 52 Eta tonbrik iditi ziren eta hanitz
saindien gorphutzak, lo zaudenak,
phiztu ziren.
- 53 Eta berun tombetaik atheraiek haren
phiztiain ondotik, yin izen hizi saindua
eta hanitzek khusi zizuten.
- 54 Zentemierra eta harekin zirenak
yesusen beiratzeko khusita lue ikhara
eta gerthatu ziren guziak hanitz
beldurtu ziren eden zutelaik: gizon
han eiazki yinkuam semia zen.
- 55 Baziren han hanitz mazteki
wurundik zaudenak eta yesusi yarraiki
zitbazkonak galileatik zerbitzatzen
zutelaik.
- 56 Keen artean iziren Maria Madalena,
eta Maria yakobein eta yosefen ama,
eta Zebedem semen ama.
- 57 Orta yin zelaik arimathiako gizon
abeats bat, yosef deitzen zena eta yesus
dizipulu zena.
- 58 Yuan tzen Pilatusean eta galdem
tzakon yesusen gorphutza, Pilatusetik
manatu ziin eman zezakoten.
- 59 Yosefetik beraz hartu onduan gorphutza
ingurimatu* ziin oihal chuci batez.
- * et non pas inguratu.

60. Eta eman tziin tomba beiri batian
arrotka bizian einaaxi ziina; eta harvi
haundi bat beraxi onduan tombain
athera yuantzen.
- 61 Maria Madalena eta berze Maria
han tziizen, yavriik zandela tombain onduan.
- 62 Bihaamunian zeina baitzen biakoitzain
prepa^{tekuain}zioniam ondokta, apher mausiak
eta furisauak yin tziizen elgarrekin
Pilatuseana.
- 63 Eta ziran bakoten: yauna, ohoitu
giro enganatzaike horrek erran diila bizi
zelaik: hiru eunen burian phizturko niz.
- 64 Nana zazu beraz tomba beizatia
izan da in hirugarren euneaano beldworez
eta haren dizipuliak yin diten gauaz
haren eastera eta populiai erran dezaten
hilen artetik phiztu da. Eta hola arken
enganionua laietke lehena vano
haundiaokua.
- 65 Pilatusek erran tzeen: gauzii
guardia, zarte beira zazii dakizim
bezala.
- 66 Yuan tziizen eta tombain beiratzeko
harria ziilatu zuten eta guardia
eman tziuten.

XXVIII.

- 1 Aste hori pasatuta, ondokiam lehenbiziko
euna doidoia argitzen ai zelaik, Maria
Madalena eta berze Maria yin tziizen

Tombain Khustera

- 2 Lue ikhara haundi ein tzen, yau ain ainguria yeutsi zen zerutik : eta ~~harria~~ hurbidu ta, harria alderatu ziin eta gainian yavri zen.
- 3 Flaren ichwia argi zen chichmichta bezala eta haren yamxtura elhwra bezala.
- 4 Tzialohwiak harritu zitiin Zaintzaliak eta hilak bezalakatu zizen.
- 5 Ainguriaak erran tzeen martekier. Etzaziila beldurrik ukhan, zeen eta baitakit yesus kuntzefikatia izan denain bilha zailkatela.
- 6 Ezta hemen : phixtu da erran tziin bezala : Chauke eta khusaxii nun emana izan tzen yaua.
- 7 Eta laster einik erreexii dizipulier : phixtu da : zirik bano lehen izain da galilean : han khusikoozii aitzinetik erken dauziit.
- 8 Alhea ziren berehala tombatik beldurakin eta bozkario haundi batekin ; eta laster ein zuten berri horren dizipuliere emaiteko.
- 9 Ordian berian yesus aitzineat yin tziitreen eta erran tzeen : Agure, hurbildu ziren haren zanguak besarkatu zintzen eta adratu zuten.
- 10 Ordian yesusek erran tzeen : Eziiztela izi : laster erreexii ene aneer yuan ditela galileat, han khusiko nute.

- 11 Yvan tzeirelaik, zaintralelaik zembait
yin tzeiren hizira eta erran zecten
aphez nauster ze gertatu zen.
- 12 Hlok bildu ziren zaharretkin eta
elgar aitirik, eman tzuten dirutze baundi
bat soldador.
- 13 Eta erran zecten: Erraxii haren
dizipuliak yin dizela gauaz eta lo
zinantelaik ereman dutela.
- 14 Goornadoriak yakiten bada hoci,
apazetako duu eta beizatuko
zinzen.
- 15 Soldadrik hartuta diria, ein tzuten
erran tzeetena eta hek barheata zuten
hoci solhas hoci badau orai artio
yudien artian.
- 16 Hameka dizipuliak yvan tzeiren
Galileat yesusek erran tzeen mendira.
- 17 Eta hura khustiaikin adoratu zuten.
Zembait biskitartian dirutwikatu ziren.
- 18 Etat yesus hurbilduik mintzatu zitzen
hitz hotan. Ahal guzia emana izan
tzaut ~~eta lo~~ zerian eta lurrin.
- 19 Yvan eta beraz argizkizii populu
guziak, batheatzen tuziilak utain
eta semiam eta Tspiita saindiain
izenian.
- 20 Sakusten deexiilaik nik manatu
dauzkizitan guzien beizatzen. Eta
ni ziikin izain niz eun guziex —
mundiain Akhaantzaraano.

Le Cantique des Cantiques
de Salomon

en dialecte de Baigorry

par Tribarnegaray

(Papiers Bonaparte)

Bai gorri
106

Kantiken Kantika.

Lehen Kapitula.

- 1 Pot eman dezaala bere ahoko potaz:
Zure bulharrik anna bano hobianak
paitira,
- 2 Usainik hobeena bafno hobian.
Zure izena olio ichuridin iduriko da:
hortakotz maithatu zituzte nekkato
gartzek
- 3 Zureana nexazu: zure ondokik
laster euren du zure usain buntat.
Eregiak sarrazi nu bere etheko
buntat: yanziko gira eta
bozkariatuko gira. Zureaithan, ohoituz
zure bulharrik anna bano hobian
dizela: zuzenek maite zintze.
- 4 Beltza nix, bainan ederra,
O yeusalemeto alabak, zedareko
etxolak bezala, Salomonen larrazko
atherbiak bezala.
- 5 ~~Etzate~~ Etzaziila kasu ein ^{beltzaana} ~~beltzaana~~
nizala, iuxkiak hustu bainu: ene
amain semiak althatu dira ene kontra,
eman nute mahastien zaintzale:
eta eztaut zaindu ene mahastia.
- 6 O ene arimak maite zitima,
eakutsa aru nun alhaazten duzun
nuy lo eiten duzun egozitan, beldur^e
eta erreela nain zure launen arthalden

2
ondotik.

7 Ez balin bauxu zure buria kantzen,
o marke guzien artian ederrena, yalgi
xite eta xaza arthalden hatzen ondotik
eta zure ahunak alharakitzu arkainen
eteholen onduran.

8 Ene maitia, ene zaldien iduriko eiten
zitut, Fara onen karrosetan direlaik.

9 Zure maitelak horttoila bezen
ederrak tira; zure lephua collierrak
bezalakua.

10 Einen dauzkizuu urherko cherak;
zilharrez aldizkatiak.

11 Euegia etzanga zaulaik ene nardnak
eman du bere usaina

12 Ene maitia da enetako mirtexko
bonketa at bezala; ene bulharren artian
eoin da.

13 Ene maitia da enetako zipreko
mahats golko at bezala, Engaddiko
mahastietan.

14 O, zein ederra zizen, ene maitia,
zein ederra zizen, zure beiak usonak
bezalakua tira

15 O zein ederra zizen, ene maitia,
eta zein charma arria. Gure ohia
guzia loreztatia da

16 Gure etheko zura zedroz
dira eta gure bobadurak ziprez.

Bigarren Kap

1 ~~Ni niz hampotako lilia~~

Ni niz alhorreko loria eta

- harandho lilia
- 2 Nola lore zuria lapharren artian,
hala ene maitia nechkaton artian
- 3 Nola saharron dua oiharretako
Zuhaitzen artian, hala ene maitia
gizonen semen artian Gutiziatu minain
itzalian yare nix: etu haren fruitia
gozo ene ahuan.
- 4 Sarraazi nu bere sotuan, amodiu a
chuchendu du ene aitan.
- 5 Atchiik nezaxii ~~gorra~~ loeen
usainaz, arkar nezaxii saharruz
~~mediez~~; zeen eta amodiox ~~hiltzen ai nix.~~
eritzen ai nix
- 6 Klaren esku echkerra ene buruan
pian eman du, eta eskoinaz besarkatuko nu.
- 7 Othoizten zintzen, O yensalemeko
alabak, base ahuntzen eta zexfen
izenian, ez dezaxiin hiraaz eta
ez eta re iatzarraz ene maitia,
berak nahi diu artio
- 8 Ene maitian mintzua; bura
nun helduften yauzteka mendietan
gaindi, mendietak utzi
- 9 Ene maitia bas-ahuntzain eta
zexfen umiain iduriko da: horra
min daun gure harasiain giilian,
leho lehotatik beha, arteketatik
barriandan
- 10 Toluna nun ene maitiak orten
dautan: chuti zite, laster eizu,

ene maitia, ene usua, ene ederra,
eta chawei.

11 Zeen eta neuia yadamik yuana
baita: euria gelditu da eta woundu da

12 Loriaik aertu dira gure luorian,
mahats mochtetko dembora yinda:
Horttolain botza aitu ute gure luorian.

13 Piko un duak khari tu bere piknak:
mahastiak lorian dira eta hedatzen
dute beren usaina. Chuti zite, ene maitia,
ene ederra, eta chawei ^{(on) yeiki}

14 Ene usua, harroko arletan ~~muera~~
harra zu zihotan zandena, ~~akutsa~~
zure beithartia, zure botzak yobera
ene beharrietan: zure botza ezia
baita eta & zure beithartia ederra

15 Flaxekidaxu mahastiak
andatzzen tuzten acheri ttipiak: ~~zeen~~
gure mahastia loratia baita.

16 Ene maitia eria da eta ni hareng,
loren artian alhatzen da

17 Euna argi daig eta itzalak
yuan diton artio. Itzul zite gileat: ene
maitia, izan zite basahun train eta zexfen
umiain iduriko Bethozko mendietan.

Flingarren Kapitulia
1 Ene oheñnan gau hanitzex ~~chekatu~~ bilhatu ut
ene urimak maite diina: ~~chekatu~~ ut eta
ertut hatzeman ^{bilhatu}

2 Yeikiko niz eta hizia itzuliko ut:
karruketan eta plaxetan gairdi bilhatuko ut

5

ene arimak maite diina: bilhatu ut eta extul
hatzeman.

3 Elizia zaintzen duten beilariek
hatzeman nute: Khusi uztea ene arimak
maite diina?

4 Hetaiek haatchau yuan eta hatzeman
dute ene arimak maite diina: atdiki ut; eta
ez tut utziko sarrazi artio ene amain
etxian, eta lizia eman deutanain jamberan.

5 O yeusalemeko alabak, othoizten zintzet
bas-abuntzen eta oihunetako xerfen izonian,
etraziila hiiaz ez eta iatzarraz ene maitea
berak nahi diin artio.

6 Zein da bortian gaindi iraiten den hau,
aromatezko, mirrazko eta isentuzko eta usain
hunezko erhants mota guzietarikako khea iduri?

7 Huma Salomonen obia inguratzeko dute
Israels arkar arkarientaiek hizuetan kooiek

8 Guziak ezpatekin eta jerman yakintsunak:
bakotchak badauka expata sahaijian
gauzako izialchurak ~~dit~~ tizelatutz.

9 Ezege Salomonek hagetako ^{to} oheat
ein du Libaneko zuruz.

10 Klarun kolonak ziharrez eintu,
etxantza urhez, iraitheoa ~~urhez~~ purpuz, erdian
eman tu gauzaik gochonak yeusalemeko
alabentzat.

n Δ on dit hagetan exemaitia pour porter sur un
brancard don je conclus qu'on appelerait une litière
hagetako obia. Peut être qu'il vaut mieux employer
simplement le mot ohi.

- 6
11. Athera zizte eta khuzazii, o zioneko
alabak, salomon erregia diademaike,
bered esteietako eumian eta bere Gihotzeko
bozkariotako eumian bere amak eman
tzakon diademaike.

Langarren Kap.

1 Zein ederra zizen, ene maitia, zein ederra
zizen! Zure beiak usonak bezalakuak tira
barnian gordetzen denetik berzalde. Zure
biluak galaatoko mendizat irain dikan
ahuntz arthaldiak bezala dira.

2 Zure berzek iduri ute ardi mochtu
arthaldiak, ithurrian garbitaiek mendizat irain
direnak, guziak bi umekilakuak, eta
antziak ezteiaiek hetan.

3 Zure expainak eskardatazko cherrenda at
iduri: zure mintzua, ezteia da. Nola baitira
grenadain bi erdiak, halakuak tira zure bi
mathelak, barnian gordetzen dena berzalde.

4 Zure lephuak iduri ^{du} Dabiten dorria,
gerlako chiritiekidena: mila buklier
dilindan daude hartaiak eta azkarren
harunagaiak guzia.

5 Zure bi bukharak lilien artian alhatzen
dizen bi ahuntz ume batian sothiak bezala dira.

6 Egunak argi dezan eta itzalak yuan
diten artio, yuain nix mirako mendizat eta
isentuko mendichkaat.

7 Guzia ederra zira, ene maitia, eta
itzalik ez ta zure aitan.

8 Chauvi Libanetik, ene maxtaia, Chauvi
Libanetik, Chauvi, khoroatia izan taira.

7

chawu Amanako Kaskotik, Zaniz eta Filermongo
gaintetik, lehoien etzan lekietatik,
leoparden mendietatik

- 9 Kolpatu uru ene bihotza ene o ene
arriba, ene maxtaia, zuce bei'entoz, zuce
lephoko biko katorz
- 10 Zein edorrak tizen zuce bulharak, o ene
arriba, ene maxtaia! Anna gozo den bezen
eder dira eta zuce balsamien usaina,
berze usain hiru guziak bano hobia da
- 11 O ene maxtaia, extia darion breska
bezala dira zuce ezpainak, extia eta esna
dira zuce mihiaim pian: eta zuce soinetan
usaina isentsiaim usaina bezala da.
- 12 Baatze hetsi bat ta ene arriba, ene
maxtaia, baatze hetsi bat, ithurri xixilatatu at
- 13 Zuce landarrek idurri nte be
granadaxko baatze at saaxren^{ain} fruitiekin,
cyprozkoekin eta mardozkokin.
- 14 Kardisa eta Safrana, sutze Kana,
eta Zinamona, Libaneko zuhamu guziekin
mirra eta aloesa balsamu hobeen guziekin
- 15 Baatzetako ithurria: Libanetik
ithurustan yeusten diren huc bizietako
ithurburia.
- 16 Ureun tziite, ipharra; chawu hegua,
emazii ene baatzian eta heda ditela
hangs usain gozuak.

Borzarren Kapitulia.

- 1 Yin daila ene maitia bere baatzeat
eta yan dezala bere saaxetako fruitia.
Yin niz ene baatzeat, ene o ene arriba,

8
ene maztaia, bildu ut ene mirra ene usain
gorrokin : yan dut bestka ene eztaikin,
edan dut ene annu ene esnefaikein : yan txazii,
aichkidiak, eta edan txazii eta mochkor xizte
ene maite maitiak

2 Ni lo nau eta ene bihotza iatxarria da,
athian yoka ai den ene maitiain botza!
idikaazu, ene arreba, ene maitia, ene usua,
ene garbi garbia; ene buria ihitzez behria
baita eta bilduak gauazko hiru. chortez
buztiak paitira.

3 Eantzi ut ene seinetara; nola yantzi
ut beriz? ene xanguak garbitu tut, nola
xikinduko tut beriz?

4 Ene maitiak eskia sartu du chiritatik
eta ene barnia lastu da haren arrotsian.

5 Yeiki niz, ene maitiai idiitzeko: ene eskiek
zaristen mirra, ene ezkiek usainik baliosena.

6 Idiki daket ene maitiai ene ateko
Krichketa (a) eta bainan aitxina yuana zen.
Ene arima huntu bezala zen hura mintzatu
zelarik; bilhatu ut eta extut hatzeman;
deihu ut eta ez daut ihardetsi.

7 Khatzeman nute hiria ingurinatzen duten
zaintzalek: yo nute eta kolpatu nute,
arrampaz zaintzalek khendi daate ene kapa

8 Othoizten xintzet, o yensalemeko alabak,
aukhitzen banzi ene maitia, erran dezakozin
amodioz eritzen ai nizala.

9 Nolakua da baa zure maitia, o mazteketan

(a) à la campagne on s'eset autant de filles seoure de lois
à la mode antique.

- ederrera nolakua da zure maitia berzen
 artian; hola othoiztu gila zunax geroz
 10 Ene maitia churi gorri da, afko milen
 artian hantatia.
- 11 Klaren buria da urhe garbiena
 iduri; haren biluak palma ondutia,
 adarrik bezala dira beltzok belia bezala
- 12 Klaren beiak tira hure erretken
 baxterrian usnak bezala, esnez
 garbitiak bezala dizenak eta hure
 haundien baxterrian eiten dizenak
- 13 Klaren mathelak tira baltamuzko
 baatzeno atzu bezala, baltamu-eilek
 landatiak. Klaren espainek iduri ute
 mirrak hobeeana kharzen duten liliak.
- 14 Klaren eskiek iduri ute urhezkuak,
 tozian einak, hiaxintez bethiak. Klaren
 sabelak iduri du zafirez edertu ibnara.
- 15 Klaren zango-saharrek iduri ute
 marbolezko kolona atzu, urhezko zolen
 gaimian finkatia.
- 16 Klaren mintzua ezin gehiau/estia da
 eta bera osoki birriagarria; horra nolakua
 den ene maitia, eta hura ene zinezko
 aikhidia da o yensalemeko alabak.
- 17 Noat iuan da zure maitia,
 o martekieten ederrera? Noat aldatu
 da zure maitia? eta zurekin bilhatuko
 duu

Seigarren Kap.

1 Ene maitia yeutsi da bere baotzeat,

10
Baltamien larraineat, bere baabzetan
yateko eta liliën biltzeko.

2 Ni ene maitia ana nitz, eta ene
maitia enia da liliën artian hasten
den kura.

3 Ederra zira, ene maitia, gozoa ~~eta~~ eta
yusalein bezala ederra: lortan emana
den armada at bezain izi arria.

4 Alda arkitzu, zure beiañ encanik,
heñ airaxi bainute. Zure liluak
galaatik aertu diren ahuntz arthaldiak
bezala dira.

5 Zure horzek iduri utz ardi mochtu
arthaldiak, ithurrian garbituik mendirat
vian direnak, guziak bi umekilakpak^u
eta antzuik bat ee extelak hetan.

6 Zure matelak granada achala
bezala dira gordiak kizemak bezalde

7 Hiruetan hooi erreina dira eta
laetan hooi kontubina eta ezin
kontubizko nechtato gazte hanitz.

8 Bat bakharrik da une usua,
ene itzulgabia, bere amain alaba
bakharra, bixia eman dakonak
hantatia. Nechtatok khusi ute eta
gorati deithu guziz dohatia; erreinek
eta kontubinak khusi ute eta laudatu ute

9 Zein da goizaldia bezala heldu den
han, ilhargia bezain edez, iuzkia bezain
distantz lerruan emana den armada bat
bezain izi arri?

- 10 Yentsi niz intzaur baatzat, khusteko haranetako fruitiak, behatzeko hea loratu zen mahastia eta atrea ziren grenadak
- 11 ~~Exat~~ ~~Exat~~ yakin densee; ene barne guxia asaldatia izan da amintolaben Karrosak zirelakotz
- 12 Itzul ~~zite~~ ^{zite}, itzul, Zulamitarra; itzul zite, itzul, beha dezauzun.
Laxpigarren Kap.
- 1 Ze khustiko wzu Zulamitarra aitan kampetako kantari multzoik bezik? Zein ederrak tizen zure worhatsak zapeta horiikin o printze alaba! Zure azpien gathok idwa ite ofizialen eskuz esnak tizen Kadena atzu.
- 2 Zure chilkuaak idwa du tormian. ein kopa at behin ee ~~h~~ edariik ~~g~~ ~~h~~ ezdauna edariik Kabe
- 3 Zure sabela oi lihi meta at bezala da liliz inguratia.
- 4 Zure bi bulharak tira ahuntz baten bi nune batian sozhiak bezala.
- 5 Zure lephuaak idwa du ibuarako dorre at. Zure beiek idwa ite Hezeboneko thurriak, yende multzoik haundiema den alhian dizenak.
Zure sudurak idwa du Damaseat beha daun Libaneko dorria.
- 5 Zure buria Karunela bezala da; eta Zure buruko biluak idwa du erregen puxpuxa errekaka estekatia

- 6 Zein ederra ziren eta zein chorayara^{zia},
o ene maiten maitena, ene gozara^{zia}!
- 7 Zure teilak iduriztu palina ondoat, eta
zure bulharrek idurizte mahats golkho
atxu
- 8 Erian dut: izain^{en} niz palina ondoain
gaineat eta lilduko tut hango fruitiak:
eta zure bulharrek izain dira mahats
golkho atxu bezala; eta zure abuan
usaina zaharrena bezalakua
- 9 Zure chintadura anoit hobeeena
bezala da zure maitiaz edena izaiteko
gai dena eta haren erpinen eta horren
artian godatzeke gai dena.
- 10 Ene maitia^{na} niz eta haren
ichuria eneanat dau
- 11 Chauri, ene maitia, athea giten
landaat gauden baxtoe aldetan.
- 12 Goizik yeiki giten mahastetat
yuaiteko, ikhus dezauy hea loratu den
mahastia, liliek fruit emaiten txosten
fruitiak, gremutak loratu diren:
han emain dauzkizut ene bulharrek
- 13 Mandragozek eman dute beren
usaina. Zure athetan baitu fruitu
guzietak; Zaharrek eta berriak
beratu dauzkizut ene maitia.
- Zorzigarren Kap.
- 1 Nork emain daut izan ziten ene
anea, ene amain bulhar berak
yastatia, auzchi zitzaan Kampuan, ~~eta~~

pot eman dezaurutan eta gero nekio
ez nezan mesprecha.

2 Flavituko zitut eta eremain zitut
ene amain etcheat; han yakkintsun
einen nuxu eta mid emain dauxut
ano baltsamuztatu atetik eta ene
grenaden minureta.

3 Haren esku exkerra ene
biviam azpian da eta esku
eskoiaz besarkatzen nu.

4 Othoizten xiuztet, O yehusalemeko
alubak! erraotsid ez eitiar eta maite
duanain ez iatzamaaxtiar berak
nahi diino

5 Nor da borthutik iraiten den hau,
dena gozotasun ez bethia eta bere
maitiain gainian berinatzen deni?
Saarronduain pian iatzarraazi
zitut; han izan da Kotsatia zure
amua; han zuri ^{izen} bixia eman
dauxunak galdu du bere loria.

6 Eman nezazu xiilo at bezala
zure bihotzain gainian, xiilo at
bezala zure besuain gainian,
Omodina azkar baita herina
bezala eta amodiuain suya
borthitza baita ifermia bezala
haren lampak paitira suzko eta
garrozko lampa atzu

7 Klux haundiak ez hute hil ahal izan
amodina eta ibayek ez hute ~~z~~ suntsitutko

14
ahal . Gizonak eman balitza bere
etcheko huntasun guziaz amodiarintzat,
uxte luke sono deus eskila eman .

8 Gure ahizpa sono tipia da, eta
bulharrik ezta : ze eimen dakoo gure
ahizpai solaseko udina yiteq trakolaitz

9 Klarrasia bulimbada, ein dezarkoon
zilharrezko dorriak gainian, athe at
balimbada hets dezarrun zedrozko zurekin .

10 Ni harrasia nix eta ene bulharrik
dorre at bezala dira, haren aitzinian
aertuz geroz, bakia ardietsiik bezala
hara oitan .

11 Bakhetierrak ukhan du mahasti bat
yende hanitz den hartan ; eman du ~
zaintzaler zaintzeko ; bakhotchak behar
du bixuritu mila peza zilhar handik
atheatzen diin fruitiaintzat

12 Ene mahastia ene aitzinain da,
O bakhieterra ! ukhain tuztu mila peza
zilhar zure mahastitik eta fruitiak
zaintzen eta biltzen tuztenek berrehun .

13 O zu, baatzetan eiten txirena
gure aidiak beha dande aitu nahiz :
~~Aiazazazu~~ (a) zure botza
ai azazu

14 Ihes eizu , o ene mahastia ! eta izan
azite ahuntz unian eta xexfa unian
iduriko baltsamietako mendietan .

[akha antza >

(a) pove adiazaz zazazu